

TÜRKİYE
DİYANET
VAKFI

EYLÜL 1996 - SAYI: 42

haber bülteni

Veliler Diyarı

ÖZBEKİSTAN

Önemli Şahsiyetlerden

İmam-ı Buhari

İştiraklerimizden

Temsaş

Türkiye Diyanet Vakfı

**Öğrenci Yurtlarına
kayıtlar başladı**

TÜRKİYE DİYANET VAKFI

HABER BÜLTENİ
EYLÜL 1996
SAYI : 42

SAHİBİ

Türkiye Diyanet Vakfı Adına
Mehmet KERVANCI
Genel Müdür

Yayın Koordinatörü

Süreyya BALKIŞ
Genel Müdür Yardımcısı

Yazı İşleri Müdürü

Yusuf ERDOĞDU
Basın-Yayın ve Halkla İlişkiler
Müdürü

Yayına Hazırlayan

Mehmet Şükrü EROĞLU
Yüksel SEZGİN

Dizgi - Grafik

Hasan ÇALIŞKAN

Dağıtım Sorumlusu

Fehmi YILMAZ

Adres

Dr. Mediha Eldem Sokak No: 72/B
06640 Kocatepe - ANKARA
Tel : 417 12 35 • Fax : 417 12 45

Baskı

TÜRKİYE DİYANET VAKFI
YAYIN MATBAACILIK ve TİCARET İŞLETMESİ
Bayındır Sokak No: 55 • Kızılay - ANKARA
Tel: 425 27 75 • Fax : 417 00 09

Renk Ayrımı

ÇAĞDAŞ • 230 65 59 • ANKARA

İÇİNDEKİLER

BAŞYAZI	1
Romanya'lı Öğrencilerin Vakfımızı Ziyareti	2
Bakü Türk Lisesi Öğrencileri Türkiye Diyanet Vakfı'nda ...	6
Tekirdağ'da Kur'an Eğitim Merkezi'nin Temeli Atıldı	7
Türk-İslâm Dünyası - ÖZBEKİSTAN	10
Önemli Şahsiyetler - "İmam-ı Buhârî"	16
Bağlı Kuruluşlarımız - "TEMSAŞ"	18
Makale - Prof.Dr. Orhan Karmış "Hz.Peygamber ve İnsan Sevgisi"	22
Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Türk Cumhuriyetlerinden Ülkemize Davet Edilen Öğretmenler Vakfımızı Ziyaret Etti	23
DAĞISTAN "Prof.Dr. M.Kemal ATİK"	25
Makale - Hüseyin Arslan "Kaybolan Gençlik"	26
Türkiye Diyanet Vakfı'nın Yurtdışına Yönelik Hizmetleri "Recep Yıldırım"	27
Türkiye Diyanet Vakfı Öğrenci Yurtları'na Kayıtlar Başladı	28
Şube Faaliyetleri	31
Kültür - Sanat	32
Kapak Fotoğrafi : Özbekistan - Çarminare • Mehmet Hengirmen	

Başyazı

Mehmet Kervancı
Genel Müdür

Birlik ve beraberlik her toplum ve millet için vazgeçilmez bir unsurdur. Toplumlar hayatîyetlerini devam ettirebilmek için kendi bünyesinde birlik ve beraberliği sağlamak durumundadırlar. Birlik ve beraberliği temin etmenin yolu da; toplumu meydana getiren bireyleri en iyi şekilde eğitmek, birbirlerini anlamalarını ve sevmelerini sağlamak, toplum içinde sosyal adaleti ve sosyal barışı sağlamaktan geçer.

Bu hususlar her toplum için geçerli olmakla birlikte, coğrafi ve stratejik konumu, tarihten gelen misyonu ve her türlü güzellikleri itibarıyla dünyanın ilgisini çeken Türkiyemiz için üzerinde daha hassas durulması gereken bir konudur.

Türkiye'de gerilimin yükseltilmeye, sosyal barışın tehdit edilmeye çalışıldığı şu günlerde milli birlik ve bütünlüğümüzü teminde daha hassas davranmamız bir mecburiyet haline gelmiştir.

Bu mânada yapılacak ilk önemli iş çocuklarımızın eğitimine eğilmektir. Onun için 96-97 öğretim yılının başladığı şu günlerde geleceğimizin teminatı çocuklarımızın eğitim ve öğretimini ciddi şekilde takip etmek, onların en iyi şekilde yetişmesini temine çalışmak, milletimizin geleceğinin daha aydınlık olmasına vesile olacaktır.

Yıllarca bünyesinde değişik din ve milletten insanı huzur içinde yaşatan Türk milleti için birbirini anlamama diye bir problemin olması zaten düşünülemez. Ama son günlerde bir takım insanlar gerçekleri çarpıtarak, hiç bir ilmi değeri, dayanağı olmayan fikirleri insanımıza pompalamaya, zihinleri bulandırmaya ve sunî ayrılıklar meydana getirmeye çalışıyorlar. Bu konuda da insanımızın hassas olması, ortaya atılan söylentileri ilmin ve aklın süzgecinden

geçirmesi, olayları iyi tahlil etmesi ülkemiz üzerinde oyanan oyunların farkında olması gerekmektedir.

Sosyal adalet ve sosyal barışın temin edilmesi hususunda da milletimiz asırlardan beri hassasiyet göstermiş ve bu meyanda köklü müesseseler vücuda getirmiştir. Bu müesseselerin en önemlilerinden biri de vakıflardır. Tarihimizde ve günümüzde vakıfların işleyişine ve icra ettiği fonksiyonlara şöyle bir göz attığımızda, milletin birliği ve sosyal adaleti sağlama hususunda gelinen noktanın hiç de küçümsenemeyeceğini görmek mümkündür.

Türk insanı, yüzyıllardır sürdürüldüğü hamiyetperverliğini, günümüzde de göstermekte, gerek yurtiçinde, gerekse yurtdışında din kardeşlerinin, soydaşlarının dertlerini, yoksulluklarını, üzüntülerini paylaşmakta, yaralarını sarmaktadır.

Milletimizin bu ulvi duygularına Türkiye Diyanet Vakfı olarak her gün şahit oluyoruz. Anadolu'nun en ücra köyünde yaşayan bir insanımızın verdiği cüzi bir paranın Kırgızistan'da, Türkmenistan'ta, Azerbaycan'da yapılan bir ilahiyat fakültesi inşaatında tuğla olması ya da Bosna-Hersek'te bir çocuğa ilaç olması, bizlere milletimizin birliğinin sarılamayacağını göstermektedir. Bu güzel duygulara sahip milletimizi tefrikaya düşürmeye çalışanlara meydan vermemek hepimize düşen bir görevdir.

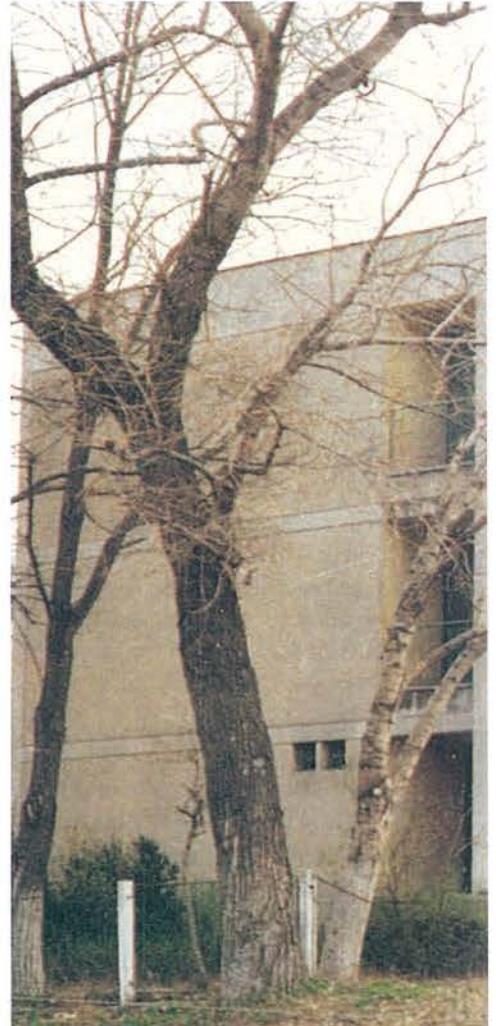
Merhum Mehmet Akif'in ifadesiyle,

"Girmeden bir millete tefrika, düşman giremez,
Toplu vurdukça kalpler onu top sindiremez."

Saygılarımla,

Romanyalı Öğrencilerin Vakfımızı ziyareti

Romanya'nın demokratik yönetime geçmesiyle birlikte, bu ülkede dini hizmet, din eğitim-öğretimi ve cami açılması gibi faaliyetler hız kazandı. Bunun neticesi olarak da, din adamı, din hizmetlisi yetiştirecek okullara ihtiyaç duyuldu. Müslüman Türklerin Romanya'da faaliyet gösteren teşkilatları din eğitimi ve öğretimi konusunda, din adamı yetiştirilmesi hususunda Müslüman ülkelerden destek istediler. Bu isteğe cevap veren Türkiye Diyanet Vakfı, Müslümanların yoğun olduğu Mecidiye bölgesinde "Mecidiye Kemal Atatürk İlahiyat ve Pedagoji Lisesi" adı altında bir lise açtı. Açılan bu okul Türk-Romen okulu olup azınlık statüsü taşımaktadır. Bu okulun ilahiyat bölümünden mezun olan öğrenciler Romanya'daki Müslüman Türkler için vaiz, müftü, imam-hatip gibi dini hizmet elemanı yetiştirecek; Pedagoji bölümünden mezun olanlar ise Romanya'daki Müslüman Türklerin ana dili olan Türkçe dersi öğretmeni ihtiyaçlarını karşılayacak. Romanya'da Vakfımız tarafından açılan ve bütün ihtiyaçları Vakfımız tarafından karşılanan okulun öğrencileri, Türkiye hakkında bilgi edinmeleri amacıyla, Vakfımız tarafından ülkemize getirildi ve gezdirildi. Öğrenciler Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel ve Milli Eğitim Bakanı Mehmet Sağlam tarafından da kabul edildiler. Vakfımız'da öğrencilerle bir de toplantı yapıldı.

Öğrencilerin Cumhurbaşkanımızı ziyareti

Mecidiye Kemal Atatürk İlahiyat ve Pedagoji Lisesi öğrencileri Cumhurbaşkanımız Süleyman Demirel tarafından da kabul edildi. Kabülde Vakfımız Mütavelli Heyeti Üyesi ve Genel Müdürü Mehmet Kervancı da hazır bulundu. Öğrencilere hitaben bir konuşma yapan Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, öğrencileri memleke-

timizde görmekten duyduğu memnuniyeti dile getirdi. Öğrencilerle bir süre görüşen Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, açılışını bizzat yaptığı lise öğrencileriyle bir de hatıra fotoğrafı çekirdi. Cumhurbaşkanı'nın sıcak ilgisi, ülkemizi ziyaret eden öğrencileri duygulandırdı.

Romanya - Mecidiye Kemal Atatürk İlahiyat ve Pedagoji Lisesi

Vakfımızda yapılan toplantıda bir konuşma yapan Milli Eğitim Bakanlığı Yurtdışı Eğitim-Öğretim Genel Müdürü Aysal Aytaç, bir toplum için hem diyanet eğitimine hem de pedagoji eğitimine büyük ihtiyaç olduğunu belirterek, Romanya'da açılan Mecidiye Kemal Atatürk İlahiyat ve Pedagoji Lisesi'nin bütün

ihtiyaçlarını karşılayan Türkiye Diyanet Vakfı'na teşekkür etti. Milli Eğitim Bakanlığının da okulun öğretmen ihtiyacını karşıladığını söyleyen Aytaç "Amacımız siz öğrencilerin ülkenizde en iyi yetişmiş eleman olarak hizmet vermenizdir. Bunun dışında bir amaç taşımıyoruz. Sizleri de ülkemizde görmekten mutluluk duyuyoruz." dedi.

Daha sonra bir konuşma yapan Vakfımız Mütevelli Heyeti Üyesi ve Genel Müdürü Mehmet Kervancı, Türkiye Diyanet Vakfı'nın kuruluş amacı ile yurtiçi ve yurtdışında gerçekleştirdiği faaliyetleri anlattı. Türkiye Diyanet Vakfı'nın sosyal, kül-

Mehmet KERVANCI - Genel Müdür

türel, dini, milli ve eğitim alanında büyük faaliyetler yürüttüğünü söyleyen Mehmet Kervancı, Komünist dünyanın dağılmasından sonra Türkiye Diyanet Vakfı'nın Türk cumhuriyetlerinde de faaliyetlerde bulunduğunu, bu meyanda Azerbaycan,

Kırgızistan ve Türkmenistan'a birer ilahiyat fakültesi açtığını, ileriki yıllarda da Dağıstan ve Afganistan'a birer ilahiyat fakültesi açılacağını belirtti.

Türkiye Diyanet Vakfı'nın Balkanlarda da faaliyette bulunduğunu, bunlardan birinin de Romanya'da açılan Mecidiye Kemal Atatürk İlahiyat ve Pedagoji Lisesi olduğunu söyleyen Kervancı, öğrencileri bu okulda gösterdikleri başarıdan dolayı da kutladı. Öğrencilerden bu başarılarının devamını beklediğini söyleyen Mehmet Kervancı "*Dünyadaki gelişmelerin çok süratli olacağı ifade edilmektedir. İşte bu gelişmelerde hiç bir insanın ezilmeksizin, zulme ve haksızlığa uğramaksızın, dünya hayatının, insan hayatının devam edebilmesi için tek şart insanların kültür ve öğrenim bakımından kendilerini çok iyi yetiştirmeleri gerekmektedir.* Ezilen insanlar bildiğiniz gibi kültür yönünden gelişmemiş ülkeler, bir de gelişme gayreti içinde olan ülkeler. Gelişmiş ülkelerin gelişmişliğini sağlayan, insanlarını eğitim yönünden çok iyi yetiştirmiş olmalarıdır. Gelişimi süratli olan ülkelerde de eğitim faaliyetlerinin hergün biraz daha hızlanması yataktadır. İşte bu gerçeklerde özellikle sizin gibi yetişme çağında olan gençlerimizin dikkat edecekleri ve daha mutlu bir hayata ulaşabilmeleri için kendilerini çok iyi yetiştirmeleri gerektiğini farkedeceğiniz bir husus olmalıdır. Bizim mutluluğumuz sizin daha iyi yetişmenizle olacaktır. Bulduğunuz coğrafi bölge dünyanın en kritik bölgelerinden birisidir. I. Cihan Savaşı, II. Cihan Savaşı bu bölgede çıkmıştır.

Daha dün Bosna-Hersek'te bir üçüncü dünya savaşından Avrupa ve dünya kıl payı kurtulabilmiştir. Böyle sıcak bir bölgede ülkelerimiz bulunmaktadır. Öyleyse insanlarımızı

bu sıcak bölgenin ateşinde yanmalarını sayılabilmenin yolu eğitimden geçmektedir. Kendi ülkemizde bizim pek çok şeylere ihtiyacımız olmasına rağmen, fakat bölge insanının birbirlerini tanıma, birbirlerini daha iyi anlama, birbirleriyle daha iyi insani ilişkiler içerisinde bulunabilme, insani ilişkilerini geliştirebilme amacıyla, bizler bu dar imkanlarımız içerisinde dış ülkelerdeki sizlere de uzanmaya gayret ediyoruz. Barış, iyilik, hoşgörü, insan sevgisinin dışında beklediğimiz hiç bir şey yok aslında. Mensup olduğumuz dinin espirisi de budur.

Osmanlılar zamanında Balkanlarda -son yıllar bir tarafa bırakılırsa- insanları rahatsız eden hiç bir kavga olmamıştır. Osmanlı'nın, dinimizin espirisini kullanabildiği zamanlarda bu huzur olmuştur. Biz yeniden bu Osmanlı olma niyetinde değiliz, böyle bir arzumuz da yok ama her ülkenin kendi ülke bağımsızlığı içinde, ülke insanlarının birbirlerini daha iyi tanıyarak, karşılıklı değerlere saygı göstererek yaşamaları insanların elindedir. *İslâm Dini iki ayrı dinden insanın evlenmesine müsaade etmiştir. Pek çok Müslüman ailede iki ayrı dinden insanın yaşadığı vakıadır. Binaenaleyh iki ayrı dinden*

insan bir aile kurabiliyorsa, milletlerin huzur mutluluk ve anlayış içerisinde, barış içerisinde yaşamaları da mümkün olacaktır. Ama bu imkanı sağlayan insanlar hiç şüphesiz, her dine, her türlü kültüre anlayış duyan ve insani değerlerde müşterekler oluşturan toplumlarla sağlanabilecektir.

İşte sizlere götürmek istediğimiz eğitim-öğretim hizmetlerinin temelinde bunun dışında hiçbir düşünce yoktur. Buna az çok katkıda bulunabiliyorsak, bu bizim için büyük bir mutluluk olacaktır." dedi.

Romanya ve Türkiye'nin ortak işbirliği ile 15 Eylül 1996 tarihinde eğitim ve öğretime başlamış olan "Mecidiye Kemal Atatürk İlahiyat ve Pedagoji Lise"nin çok büyük anlam ifade ettiğini söyleyen okul müdür yardımcısı Mustafa Keskin de "Okulumuzun açılışından dolayı her iki devletimizin yetkililerine, büyüklerine ve buna emeği geçen büyüklerimize her iki ülkenin halkları olarak, bilhassa Romanya'da çalışan, Romanya'da yaşayan Türk Tatar Müslümanları azınlığının temsilcileri olarak çok teşekkür ediyorum. Hürmetlerimizi ve minnetlerimizi arz ediyoruz.

Okulumuz çok anlam ifade ediyor. Çünkü Mecidiye'de daha önce

tarihi seminer olarak devam eden Seminer Lisesi kapatılmış, böylece Romanya'da resmen din eğitimi noktalanmıştı. Bugün bu okulun açılışıyla Romanya Devletinde, Romanya Devleti'nin müsadeseyle azınlık haklarına gösterdiği saygının sonucu itibariyle din eğitiminin resmen başlamış olması, din eğitiminin devam etmesi Romanya'mızın Müslümanlarının tarihini, dinini ve dilini korumaları ve geliştirmeleri bakımından son derece önemli bir olaydır." dedi.

okumaları, iki ülkenin kültürel yaklaşmasına çok önemli katkıda bulunacağına inanıyorum. İnşallah öğrenciler ileride Türkiye'ye daha sık gelirler, Türkiye'nin güzelliklerini görürler, Romanya'ya daha güzel hatıralarla dönerler, arkadaşlarına Türkiye'yi anlatırlar. Bu gençleri iki ülkenin gelecekteki işbirliğinin bir ortak harcı olarak kabul ediyorum. Bu gençler inşallah Türkiye ve Romanya arasındaki ilişkilerin daha da gelişmesine her bakımdan yardımcı olacaklardır." dedi.

Milli Eğitim Bakanı Mehmet Sağlam öğrencilere eğitim ve öğretimlerinde başarılı diledi.

Öğrenciler adına bir konuşma yapan Emel Osman da, Türkiye'de kısa sürede yaşadıkları mutlu dakikaları hiç unutmayacaklarını, sayın Bakanı da Romanya'da görmekten mutluluk duyacaklarını söyledi.

Daha sonra Bakan Mehmet Sağlam tarafından öğrencilere hediye verildi.

Romanyalı Öğrencilerin Milli Eğitim Bakanı Mehmet Sağlam'ı Ziyareti

Milli Eğitim Bakanı Mehmet Sağlam, öğrencileri kutlayarak hediye verdi.

Vakfımız tarafından Romanya açılan Mecidiye Kemal Atatürk İlahiyat ve Pedagoji Lisesi öğrencileri Milli Eğitim Bakanı Mehmet Sağlam'ı ziyaret ettiler. Öğrencileri kabul eden Mehmet Sağlam, Milli Eğitim Bakanlığı ile Romanya Hükümeti'nin müştereken Romanya'da kurmuş olduğu okulun öğrencilerini Türkiye'de görmekten duyduğu mutluluğu dile getirdi.

Bu okulun açılmasının çok önemli bir teşebbüs olduğunu söyleyen Milli Eğitim Bakanı Mehmet Sağlam "Okulda öğrenim göreceğ gençlerin Romanya'da kendi kültürümüze yakın bir biçimde lise

Öğrencilerden biri, Bakan Mehmet Sağlam'dan hediyesini alırken.

BAKÜ TÜRK LİSESİ ÖĞRENCİLERİ

Türkiye Diyanet Vakfı'nda

Vakfımız tarafından Azerbaycan Bakü'de açılan Bakü Türk Lisesi'nde eğitim gören ve 1995-1996 öğretim yılının en başarılı 7 öğrencisi ile iki öğretmen Vakfımız tarafından ülkemize davet edildi. Ülkemizin çeşitli şehirlerinin tarihi ve turistik yerleri gezdirilerek, öğrenciler ülkemiz hakkında bilgilendirildi.

Öğrencileri Vakfımız Genel Merkezi'nde kabul eden ve bir süre görüşen Vakfımız Mütevelli Heyeti Üyesi ve Genel Müdürü Mehmet Kervancı, misafirlere Türkiye Diyanet Vakfı'nın kuruluş amacı ile yurtiçi ve yurtdışında gerçekleştirdiği faaliyetleri anlattı.

Dinin, milletlerin hayatında çok önemli bir unsur olduğunu, özellikle İslâm Dini'nin Müslüman ülkelerde özüne uygun olarak anlatılması gerektiğini ve bunun da bilim adamları tarafından sağlanacağını söyleyen Mehmet Kervancı "Tarihin gelişiminde

milletlerin yaşantısına baktığımızda, dinleri iyi anlayan, çağın şartlarına uygun yorum yapan ilim adamlarının yetiştiği ve dinin topluma iyi anlatıldığı dönemlerde, o ülkelerde bir huzur meydana gelmiş, toplumda birlik beraberlik sağlanmış ve o ülke ilerlemiştir. Ama bunun sağlanmadığı zaman, dini problemler, dini kargaşalar ortaya çıktığı toplamlarda da ciddi rahatsızlıklar ortaya çıkmıştır." dedi.

Bu tarihi bilgiler içerisinde, müslüman ülkelerin İslam Dini'ni çok iyi tanımaları ve bu manada birbirlerine yardımcı olmaları amacıyla Türkiye Diyanet Vakfı'nın Türk cumhuriyetlerinde faaliyetlerde bulunduğunu, özellikle eğitim alanında büyük çalışmaların gerçekleştirildiğini ifa-

de eden Mehmet Kervancı "Türk toplumunun birlik-beraberliği bugünkü dünya konjektörü içerisinde çok önemlidir. Bizler aynı kandan gelen insanlar olarak bir dayanışma içerisinde olursak, diğer ülkelerdeki itibarımız ve sözümüzün dinlenebilmesi daha etkili olacaktır. Türkiye Diyanet Vakfı'nın yurtdışında gerçekleştirdiği hizmetler birlik ve beraberliğin sağlanmasına yöneliktir. Bizim bunun dışında bir beklentimiz söz konusu değildir." dedi.

Öğrencilere çeşitli hediyeler veren Mehmet Kervancı, öğrencileri başarılarından dolayı tek tek kutladı.

← Bakü Türk Lisesi'nin en başarılı 7 öğrencisi.

→ Vakfımız Genel Müdürü Mehmet Kervancı öğrencilere hediyeler verdi.

Tekirdağ'da Kur'an Eğitim Merkezi'nin temeli atıldı

Tekirdağ Kur'an Eğitim Merkezi'nin temeli düzenlenen bir törenle atıldı. Temel atma törenine Diyanet İşleri Başkanı ve Vakfımız Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz, Tekirdağ Valisi Zeki Şanal, Diyanet İşleri Başkan yardımcıları, İl Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Zeki Elturan, ilçe müftüleri, daire amirleri ve kalabalık bir topluluk ile din görevlileri toplantısı münasebetiyle Tekirdağ'da bulunan il müftüleri katıldı.

Törende ilk konuşmayı yapan İl Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Zeki Elturan, dünyanın hızlı değişimlere sahne olduğunu, bu değişimlere uyum sağlamak için her alanda olduğu gibi din alanında da çalışmaların yapılması gerektiğine işaret etti. Elturan temeli atılan Kur'an Eğitim Merkezi'nin de bu mânâda Türkiye ve Balkanlara yönelik eğitim vereceğini ifade etti.

Tekirdağ Valisi Zeki Şanal da yaptığı konuşmada, her karışı şehit kanlarıyla sulanan topraklarda, eğitim hizmetinin gerçekleştirilmesi amacıyla Kur'an Eğitim Merkezi'nin temelini atılmasından duyduğu mutluluğu dile getirdi. Kur'an Eğitim Merkezi'nin Tekirdağ ve Türkiye'ye hayırlı ve uğurlu olması temennisinde bulundu.

Törende bir konuşma yapan

Diyanet İşleri Başkanı ve Vakfımız Mütevelli Heyeti Başkanı Mehmet Nuri Yılmaz da şunları dile getirdi.

"Kur'an Allah'ın yüce kelamıdır. Dünya durdukça Kur'an da yaşayacaktır ve dünya durdukça insanlık Kur'an'a muhtaçtır. Çünkü Kur'an rahmettir, şifadır, Kur'an mü'minler için manevi gıdadır, çünkü Kur'an insanlığın kurtuluş ve hidayeti için bir vesiledir.

Ben hep Kur'an kursları ve Kur'an eğitim merkezlerinin temelini atarken şu ayeti hatırlıyorum: "Kur'an'ı biz indirdik ve O'nu Biz koruyacağız." Ondört asrı geçti. Kur'an Allah tarafından korunmaktadır. Onu silmek için, yok etmek için çok çalıştılar. Ama muvaffak olamadılar. Üflendikçe o nurunu artırdı, soyuldukça güzelliğini artırdı. Sonsuza dek bu ilahi ışık devam edecektir.

Bir Arap şairinin güzel bir sözü var. Diyor ki; "Kur'an bir ışıktır. Onu söndürmek için üfleme ye kalkışıldığında bir ses olur. Üflenmekle ses kesilir mi? O bir sestir. O sesi gürültüyle, şamatayla susturmak istenmeye kalkışıldığında bir ışık olur. Bağırma

ışık söner mi?" Çok anlamlı bir sözdür, bu Arap şairinin sözü. İşte bugün yine mukaddes kitabımızın okunacağı, tedris edileceği bir hizmetin temelini atma lütfuna nail olmuş bulunuyoruz. Bu eğitim merkezlerinde gençlerimiz, çocuklarımız, Kur'an öğreneceklerdir. Kur'an öğrenmekle insanları daha çok seveceklerdir.

Biliyorsunuz, sanayi devrimi maddi alanda insanoğluna çok şeyler kazandırmıştır. Ama manevi alanda insanı hiçe indirmiştir. Her şey makinadan ibarettir. İnsan madde bataklığına boğazına kadar batmış, manevi değerini kaybetmiştir. İnsanı sahip olduğu o yüceliklere tekrar erdirmek için Kur'an'a ihtiyaç vardır. Şimdi diyorlar ki, okullardan din dersleri kaldırılınsın. Niçin din dersleri okutulsun? Bu hala anlaşılmalı değildi.

Gerek bu eğitim merkezlerinde, gerekse din kültürü derslerinde öğretilenler şunlardır: Annenize, babanıza itaat edin, saygılı davranın. Çünkü Allah'a itaatten sonra anne babaya itaat etmek gelir. Komşularınızla iyi geçinin, komşu hakkı mukaddestir. Yetimlerin hakkını gözetin, yoksullara yardım elinizi uzatın. İnsan haklarına saygılı olun.

İnsan hakları 1789 Fransız İhtilali'ye başlamıyor. Asırlar önce Allah'ın indirdiği mukaddes kitap Kur'an-ı Kerim'de, insan haklarına yer verilmiştir. Hz. Peygamberiz Veda Hutbesi'nde insan haklarından söz etmiştir. Medine Anlaşması bir insan hakları senedir. Hz. Ali'nin Mısır Valisi'ne yazdığı mektup, yine bir insan haklarıyla, insan haklarının önemiyle alakalı mühim bir belgedir. İşte bunlar öğretiliyor. Bunlar yanlış şeyler midir? Zararlı şeyler midir? Bugün top-

Mehmet Nuri Yılmaz
Diyaret İşleri Başkanı ve Türkiye Diyanet Vakfı
Mütevelli Heyeti Başkanı

lumumuzun buna ihtiyacı yok mu? Büyüklere saygı gösterilmesine, komşu haklarına uyulmasına ihtiyaç yok mu? İnsanlar birbirini sevmesin mi? Uyuşturucu ve fuhuş gibi illetlere devam mı edilsin?

Kur'an'dan korkmayınız. Kur'an'dan kimse korkmamalı. Bu eğitim merkezlerinden kimse korkmamalı. Din; insanı hem dünyada, hem ahirette mutlu etmek için bize Allah tarafından gönderilmiştir. Ama yeter ki gerçek manada dindar olalım.

Bu eğitim merkezlerinde okuyan çocuklar, nasip olursa insanları terbiyeye, birliğe beraberliğe, dostluğa davet edeceklerdir. Bugün dünyada olduğu gibi Türkiyemizde de tefrikanın, ayrılığın ızdırabını yaşıyoruz. Güneydoğu'da cereyan eden hadiseler hepimizi üzmektedir. Birtakım sun'i ayrılıklar meydana getirilmek istenmektedir. Alevi-Sünni ihtilafını körüklemek istiyorlar. Yani bu dini bölmek, parçalamak için düşmanlar her türlü gayreti sarfetmektedirler. Bundan hiç şüpheleniz olmasın. Bu ülkenin birliğini, beraberliğini, kardeşliğini, yine İslam'ın bize telkin ettiği din kardeşliği çerçevesi içerisinde koruyacağı gerçeği, bütün görevlilerimizce insanlarımızı telkin edilmektedir. Dinimiz bir, kıblemiz bir, her şeyimiz bir. Bizi kimse ayıramaz. Düşmanlarımız ne kadar çaba sarfetseler de Allah'ın lütfuyla muvaffak olamayacaklardır.

Bu müessesenin Tekirdağ'lılara ve tüm Türkiyemize hayırlı-ugurlu olmasını Cenab-ı Hakk'tan niyaz ediyorum."

BİNANIN ÖZELLİKLERİ

11.000. m2 alan üzerine oturan ve 4 katlı 2 blokta oluşacak Kur'an Eğitim Merkezi'nin müstemilatında; 250 cemaat kapasiteli bir cami, 250 öğrencinin eğitim görebileceği eğitim bölümü ve öğrencilerin yatılı olarak kalabilecekleri pansiyon bölümü, 250 kişilik toplantı salonu, açık ve kapalı spor alanları ve sosyal tesisler ile lojman ve misafirhane yer alacaktır.

1997-1998 eğitim döneminde hizmete açılması ve 1995 birim fiyatlarına göre 125 milyar TL. ye malolması beklenen Kur'an Eğitim Merkezi, Türkiye dışında, özellikle Balkanlarda yaşayan Müslümanlara da hizmet verecek.

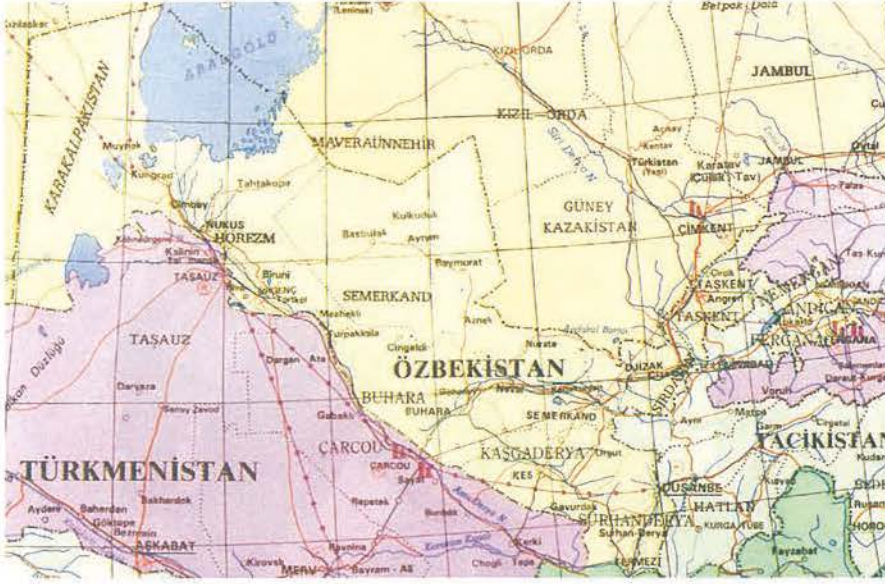
Kur'an eğitim merkezinin temel atma töreninde, hayırseverlere plaket verildi.

Kur'an Eğitim Merkezi'nin temeli kalabalık bir topluluk tarafından dualarla atıldı.

Resmî adı
Özbekistan

Yüzölçümü
447.400 km2

Nüfusu
21.285.000 (1992 sayımı)

Resmî dili
Özbek Türkçesi

Başkenti
Taşkent

Önemli şehirleri
Semerkant, Buhara,
Andican, Namangan

Bağımsızlık tarihi
1 Eylül 1991

Para birimi
Sum

Fotoğraflar :

Mehmet Hengirmen ve Prof.Dr. Oluş Arık

ÖZBEKİSTAN

COĞRAFİ VE GENEL DURUMU

Özbekistan, Orta Asya'nın merkezinde yer alır. Kuzey ve batısında Kazakistan, doğu ve güneydoğusunda Kırgızistan ve Tacikistan, güneybatısında Türkmenistan, güneyinde ise Afganistan bulunur.

Özbekistan dört coğrafi bölgeye ayrılır. Bunlar; ülkenin doğusunda

etrafı dağlarla çevrili Fergana Havzası; Taşkent, Zarefşan, Buhara ve Semerkant ovaları; Ceyhun Vadisi'nin kuzeyinde kalan Kızılıkum Çölü ve Karakalpak özerk bölgesi topraklarını oluşturan Aral Havzası'dır.

Ülkenin doğusunda yer alan Fergana Havzası etrafı çok yüksek ve sarp olan Tanrı Dağları'nın uzantısı olan dağlarla çevrilidir. Daha batıda yer alan Taşkent, Zarefşan, Buhara

ve Semerkant ovaları, Seyhun ve Ceyhun nehirleri tarafından sulanır. Buhara ve Semerkant gibi eski tarihi kentler Zarefşan Ovası'nda yer alır.

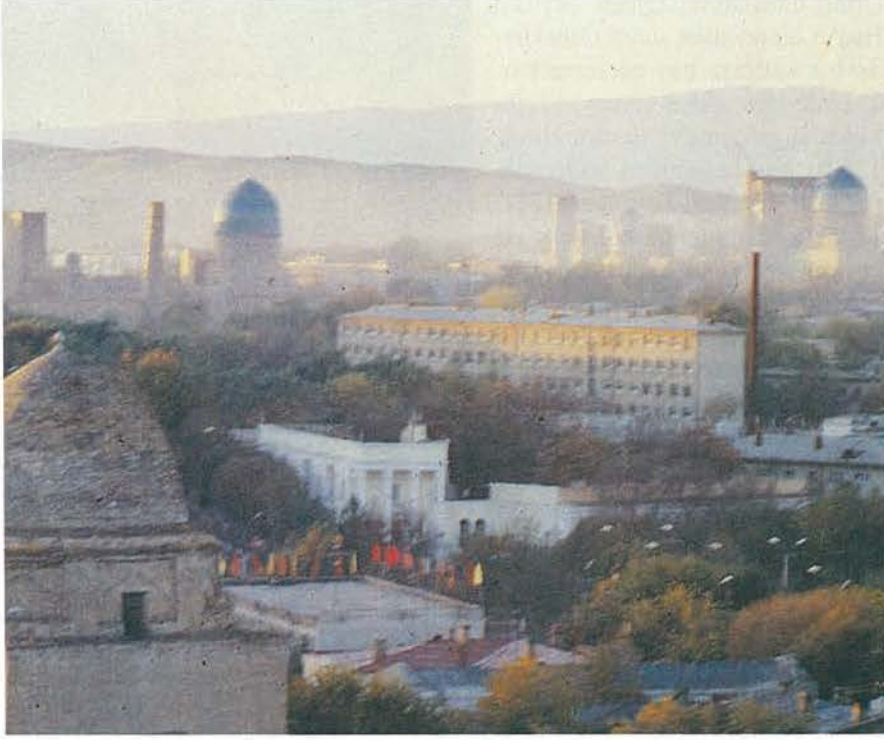
Buhara'nın kuzeyinden Aral Gölü havzasına kadar uzanan Kızılıkum Çölü ülkenin beşte dördünü kaplar. Ülkenin kuzeyinde yer alan Karakalpak özerk bölgesi toprakları içindeki Turan Ovası bulunur. Kuzeybatısındaki Üst Yurt Yaylası 200 m. yükseklikte hafif dalgalı bir düzlüktür.

Özbekistan çok kurak bir karasal iklime sahiptir. Kışlar sert ve soğuk, yazlar sıcak ve kuraktır. Ülkede ortalama yağış miktarı 200 mm. civarındadır. Ülkede bitki örtüsü, yüzey şekilleri ve yükseltiyeye göre değişmektedir. Batı bölgeleri ile yarı çöl alanlarda bozkır bitkileri görülür. Daha yüksek kesimlerde çalılık alanlar ve ormanlar vardır.

Azatlık Meydanı

Özbekistan - Semerkand şehrine gün doğarken bakış

Özbekistan'ın en önemli akarsuları Seyhun (Siri Derya) ve Ceyhun (Amu Derya) ırmaklarıdır. Seyhun Irmağı, Fergana vadii ile Taşkent ovasını suladıktan sonra Kazakistan topraklarına geçer. Ceyhun Irmağı ise güneyde bir müddet Özbekistan-Türkmenistan sınırında aktıktan sonra Hive'nin güneyinde Özbekistan topraklarına girerek Turan Ovası'ndan geçer ve Aral Gölü'ne dökülür. Ülkede bulunan diğer küçük akarsuların tamamı Aral Gölü havzası içinde kaybolur. Akarsulardan sulamada yararlanılmaktadır.

Özbekistan genel olarak bir tarım ve hayvancılık ülkesidir. Topraklarının çok az bir kısmı tarıma elverişlidir.

Ülke dünyanın en büyük pamuk üreticilerindedir. Üretilen pamuğun tamamına yakını dışarıya ihraç edilir. Pamuk üretiminin artırılması amacıyla çok sayıda sulama kanalı inşa edilmiştir. Aral gölünün suları da sulamada kullanıldığı için Aral Gölü kurumaya başlamıştır.

Diğer önemli tarım ürünleri pirinç, mısır, buğday, tütün, sebze ve

meyvedir. Ayrıca ipek böcekçiliği de yapılmaktadır. Ülkede, hayvancılık özellikle kırsal kesimlerde yaygın olarak yapılmaktadır. Mevcut koyun varlığının yarısı yünü kıymetli olan Karakul koyunlarından oluşmaktadır. Ayrıca sığır, deve, at ve keçi de yetiştirilmektedir.

Özbekistan yer altı kaynakları açısından çok zengin bir ülkedir. En önemli yer altı kaynakları doğalgaz, petrol, kömür ve altındır. Ülkede

Azatlık Meydanı

dünyanın en saf altını elde edilmektedir. Ülkede elektrik enerjisi Pamir Dağı eteklerinde ve nehirlerde kurulu hidroelektrik ve termik santrallerden elde edilmektedir.

Özbekistan da sanayi daha çok tarıma dayalıdır. Özellikle pamuk işleme ve tekstil ile makine ve metalurji sanayii gelişmiştir. Sanayi tesisleri Taşkent, Andican, Semerkant ve Buhara'da yoğunlaşmıştır. Ayrıca çeşitli gıda, yün, deri işleme ve ipekli kumaş üretimi de gelişmiştir. Özbekistan'ın ihracatının önemli kısmını pamuk oluşturur. Diğer ihraç ürünleri ham deri ve tekstil ürünleridir. Ülkenin ithalatında en büyük payı gıda maddeleri ve ham meddeler teşkil eder. Bunlar dışında çeşitli makineler ve otomotiv ürünleri ithal etmektedir.

TARİHİ

Özbek Adı ve Özbek Türkçesi

Özbek adı, Ebu'l Gazi Bahadır Han'ın da belirttiği üzere, Altun Orda beyi Özbek'in adından gelmektedir. Altun Orda tahtına özbek Han (1313-1340)'ın geçmesinden sonra, onun emrindeki kitlelere daha sonradan Özbekler denmeye başlanmıştır. Yani başlangıçta şahıs adı olan Özbek, bir zaman sonra belli bir Türk topluluğunun adı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Özbek Türkçesi, Modern Uygur Türkçesi ile birlikte Türk dilinin Güneydoğu ya da Çağatay grubuna girer.

Özbek Hanlığının Kuruluşu

Cengiz Han'ın torunlarından Batu Han tarafından kurulan Altun Orda Hanlığı'nın (1227-1502) başına 9. han olarak, 1313 tarihinde Özbek Han geçmişti. Özbek Han Tuna taraflarında Nogay'ın şehadetinden sonra çoğalan Bizans ve Slavların nüfuzunu kırarak tekrar Müslüman Türklerin baskısını arttırma-

ya başladı. 1319 da Tuna'yı geçerek Edirne'ye kadar geldiler. Özbek Han'ın orduları 1314'de, Bulgar Kralı Sventoslav'ın ömümünden sonra, Kral George Terter'e Bizansa karşı yardımcı olmak gayesiyle Köstendil'e kadar ilermişti. Ülkesi geniş ve büyük şehirlerle dononmuştur. Kefe, Kırım, Macar, Azak, Sogdak, Harezm ile taht kenti Saray bunların en meşhurları olarak sayılabilir. Özbek Han, Idil (Volga) kıyısındaki Saray kentini çok geliştirmiş ve büyütümüştür. Bu şehre yeni camilerin yapılmasını sağlamıştır. Sadece Idil kıyısında değil, Kırım'da da yeni binalar yaptırmıştır. Onun zamanında bütün Dest-i Kıpçak boylarında Türkçe konuşulduğu da bilinmektedir.

Buhara Hanlığı Dönemi

Daha sonraları Özbek ailesinden Abu'l-Hayr Han (1428-1468) zamanında Özbekler birbirleriyle daha da kenetlenmişlerdir. Timurluların son devirlerinde Özbekler saldırılarını artırmışlar ve daha da güneye inmişlerdir. Ancak Safevi Devletinin kuruluşundan sonraki on yıl içinde, Akkoyunlu Devleti de ortadan kalkmış, Horasan'daki Özbek hakimiyeti de elden çıkmıştı. Muhammed Şeybani Han (1500-1510) zamanında Maveraünnehir'in tamamını ellerine ge-

çirmiş olmalarına rağmen, Şeybani Han'ın ölümünden sonra Özbeklerde bir kargaşa baş göstermiştir. 1512'de Hive elden çıkmış, 1740'a kadar iç çekişmeler devam etmiş, 1740'ta İran hükümdarı Nadir Şah, (1736-1747) Ebu'l-Feyz Han (1717-1748)'in idaresindeki Buhara'yı ele geçirmiş ve 1748 de Ebu'l-Feyz'in öldürülmesinden sonra Özbek Hanedanlığı sona ermiştir. 1753 tarihinde Buhara'nın başına Muhammed Rahim'in geçmesiyle, Mangit Hanedanlığı dönemi başlamış ve bu 1920'ye kadar devam etmiştir.

Çarlık Rusyası Zamanında Özbekler

Mangit hanedanından olan Emir Said Haydar (1801-1826) zamanında Özbekler oldukça gelişmişlerdir. Düşmanlarıyla mücadele ettiği gibi ilme de önem vermiş olmasına rağmen,

Ali Şir Neval Heykeli

Eyüp Peygamberin Türbesi

men, ölümünden sonra karışıklıklar ve iç çekişmeler yüzünden emirlik zayıflamıştır. 1826'da tahta çıkan Nasrullah Han (1826-1860) Rus tehlikesi hakkındaki İngiliz uyarılarını dikkate almamıştır. Yerine oğlu Muzafferiddin (1860-1885) geçmiştir.

Daha sonra Rusların Türkistan'a karşı daha ciddi olarak harekete geçtiklerini görüyoruz. Güneyde Hive Hanı Muhammed Rahim bir müddet müdafaadan sonra şehri bırakır ve Taşkent 29 Haziran 1863 tarihinde Rus askerlerine kumanda eden General Çernayev tarafından ele geçirilir.

İlk devirlerde Buhara Emiri Taşkent'teki Rus Umumi Valisi ile değil, doğrudan doğruya Petersburg Hükümeti ile Münasebette bulunuyordu. Ayrıca Türkiye'ye de hususi bir elçi gönderip siyasi bir münasebet kurmuş idi. Fakat çok geçmeden Buhara'nın Osmanlı Devleti ile temasını Ruslar menettiler. Hanlığın siyasi bağımsızlığı gibi askeri gücü de ortadan kaldırıldı.

Emir Gıyaseddin'in 1885 yılında vefatından sonra yerine geçen oğlu Abdül-Ahad (1885-1910) zamanında, Buhara tamamıyla Rus nüfuzuna girmiş ise de, Özbekistan'da yer yer ayaklanmalara rastlanmaktaydı ki, bunlardan biri 1898 deki Fergana ayaklanmasıdır. Ondan sonra başa geçen oğlu Mir Alim'in (1910-1920) saltanatı sonunda Buhara Devleti yeni Sovyet rejimi tarafından ortadan kaldırılmıştır.

Emir Seyid Sarayı Alim Han

Özbekistan - Semerkand. Gür-Emir. Mezar hücresi (Dünyada ilk defa)

Sovyetler Birliği Dönemindeki Özbekler

Rusya'da 1917 ihtilalinden sonra rejim değişmiş ise de, Türkler açısından değişen birşey olmamıştır. Mustafa Çokay 1917-1918 yılları arasında kısa bir süre için şimdi Özbekistan'ın bir kısmı olan Fergana vadisindeki Hokan'da müstakil bir devletin başkanı oldu. Fakat malesef doğup büyüdüğü topraklarda değil, binlerce kilometre uzakta bir yerde; Almanya'da 1942 yılında öldü.

1919 yılı başlarında Fergana bölgesindeki Sovyet Rus kıtaları komutanlığı Fergana'daki Basmacı Hareketini yok etmek için geçici bölge komisyonlarını kurmuş ve bu komisyonların teşkilatlandırılmasına dair talimatlar yayınlanmıştır.

11 Ağustos 1919'da Rus Generali M.W. Frunze'nin kumandası altında Türkistan Cephesi kuruldu. Frunze, Türkistan Cephesi mensuplarının başında 22 Şubat 1920'de Taşkent'e geldiğinde, şehirde bulunan Sovyet Rus memurlarının görevleri de o nispette arttı.

1924 yılındaki düzenlemeler ile bugünkü cumhuriyetler teşkil edildi. Özbekistan'ın teşekkülü sırasında, yani 1924 te Tacikistan Muhtar Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti de Özbekistan'a katılmıştır. 1929 da ise Tacikistan'a ittifak cumhuriyeti statüsü kazandırılarak Özbekistan'dan ayrılmıştır. 1926 daki sayımda

Tacikistan ve Kırgızistan'da oldukça mühim bir Özbek azınlığın olduğu görülmüştür. Sovyetler zamanında da Özbekistan'da baskı ve sindirme politikası devam etti. Özbekler tarımın zorla kolektifleştirilmesi politikalarına da karşı olmuşlar, 1930 da mukavemetleri en üst düzeye ulaşmıştır.

Bağımsız Özbekistan Devleti

Özbekistan, 20 Haziran 1990'da egemenliğini, 1 Eylül 1991'de bağımsızlığını ilan etmiştir. 29 Aralık 1991 tarihinde düzenlenen referandumla bağımsızlık ilanı onaylanmıştır.

DİNİ DURUM ve DİNİ TEŞKİLATLAR

Sovyetler Birliği döneminde Özbekistan İslamiyet meselesinde merkezi planda tutulmuştur. Özbekistan'da Sovyetler Birliği'nde mevcut olan iki medrese (Buhara'da Mir

Arap ve Taşkent'te İsmail el-Buhari) ve en önemli Müslüman dini idaresi "Orta Asya ve Kazakistan Müslümanları Ruhani İdaresi" (Taşkent) burada bulunmaktadır. Ayrıca, o dönemde Sovyetler Birliği'nde basılarak yurtdışına dağıtılan tek dini neşriyat da bu dini idare tarafından hazırlanmakta idi.

"Sovyet Şark Müslümanları" adlı bu dergi beş ayrı dilde yayınlanmıştır. (Özbek, İngiliz, Fransız, Arap ve Urdu). Ayrıca, Özbekistan'da diğer Müslüman ülkelerinden daha fazla

Ali Şir Nevai Tiyatrosu

sayıda cami ibadete açıktır. Taşkent Müftüsü gerek hükümet, gerekse yabancı ülkeler önünde Sovyetler Birliği'ndeki İslamiyetin resmi lideri gibi hareket ediyordu.

Özbekler Sunni ve Hanefi Mezheplerindedir. Buhara ve Semerkant civarında çok az bir Şii topluluğu mevcuttur.

Eski dönemde bugün olduğu gibi İslamiyet oldukça iyi organizasyona sahip olup, takriben 150 cami ibadete açıktı.

İslamiyetin bu resmi görünümü yanında gayri resmi olarak Özbekistan'da bir çok tarikatın faaliyeti devam etmiştir. Bunları şöyle sıralamak mümkündür.

1. Nakşibendi: XIV. yüzyıla dayanan bu tarikatın merkezi Buhara'dır. Bütün Özbekistan'da müessirdir.

2. Kubrevi: Tarihi XII. asra dayanan bu tarikatın merkezi Harezm'dir.

Cumhurbaşkanlığı

3. Yesevi: XII. asra dayanan bu tarikatın merkezi güney Kazakistan'dır.

4. Kadiriye: XII. asra dayanan bu tarikat ikinci dünya harbinde Özbekistan'a sürgün edilen Çeçen-İnguşlar tarafından bu ülkeye getirilmiştir.

5. Kalenderi: XVI-XVII. asırlarda Şeyh Safa Semerkandi tarafından kurulan bu tarikat bütün Özbekistan'da yaygındır.

Özbekistan'da kutsal addedilen bir hayli ziyaretgah vardır. Bazıları resmi dini idarenin kontrolünde tutulmuştur. (Hoca Ahrar, Nakşi Bendi ve İsmail el Buhari gibi) eski dönemde bazı ziyaretgahlar din aleyhtarı müzelerle çevrilmiş ise de ziyaretçi celbine mani olunamamıştır.

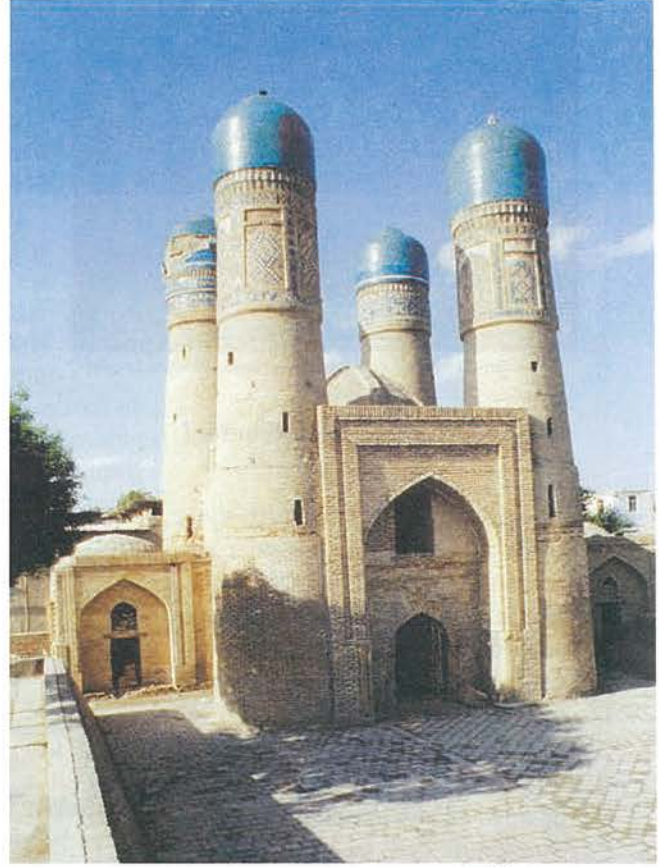
Sovyet araştırmalarına göre, Orta Asya Müslümanları arasında en dindar olanlarını bilhassa şehirlerde yaşayan Özbekler teşkil eder. Dini ve milli adet-örfler en sıkı bir şekilde burada kanşmıştır.

Komünist dönemde resmi Müslüman kuruluşları ile Soevyet Yöneticileri arasındaki münasebetlerinin çok iyi olmasına rağmen Özbekistan'da çok güçlü bir din aleyhtarı propaganda yürütülmüştür. 1948 ile 1975 yılları arasında en azından 177

anti-İslâm kitap Özbekçe olarak yayınlanmıştır. 1935 yılında 66 bin din aleyhtarına konferans verilmiştir. Bu rakam 1959'da 146.500'e yükselmiştir.

"Orta Asya ve Kazakistan Müslümanları Ruhani İdaresi" bugün "Maveraünnehir Müslümanları Dini İdaresi Reisliği" "Müftülük" olarak devam etmektedir.

Özbekistan'ın bağımsızlığını kazandıktan sonra 2 Nisan 1992 tarihli Cumhurbaşkanlığı Fermanı ile "Bakanlar Kurulu Nezdindeki Dini İşler Komitesi Reisliği" kurulmuştur. Bu kuruluş ile eskidenberi din adamlarının teşkil ettiği 1000 kişilik bir kurul tarafından seçilen Müftünün siyasi makam tarafından kontrol altına alınması sağlanmıştır. Zira cami ve med-

Çar Minare

reseler Maveraunnehir Müslümanları Dini İdaresi Reisliği'ne bağlıdır. Yeni duruma göre yeni bir medresenin açılması da eskilerden birinin kapatılması Bakanlar Kurulu nezdindeki Dini İşler Komitesinin iznine bağlanmıştır.

Ülkede bugün Cuma namazı kılınan cami sayısı 5000'i bulmuştur. Cuma namazı kılınmayan mescitlerle bu sayının 20 bine ulaştığı ifade edilmektedir.

Bağımsızlıktan sonra medrese sayısı 100 civarındadır. Gayri resmi medreselerin sayısı çoktur. Medreselerdeki eğitim seviyesi düşüktür. Şu ana kadar da bir islahat yapılmamıştır.

İl ve ilçelerde mevcut camilerden birisinin imam-Hatibi o beldenin "Baş İmami" olarak Müftü gibi çalışmaktadır.

Semerkand. Registan meydanı. Solda Uluğ Bey Medresesi, ortada Tileykârî Medresesi, sağda Şîr-Dâr Medresesi.

Buhara. Şehrin başka bir merkezi. Liyâbi Havuz ve arkada Divan Begi Medresesi.

Dini teşkilat devlet bütçesinin dışında tutulmuştur. Halkın yardımlarından, cenaze ve nikah gibi merasim gelirlerinden geçimini temin eden din görevlilerinin gelir seviyesi düşüktür. Bilhassa köylerde dini hayat çok zayıftır. Bu itibarla oralarda yeni yeni açılan mescit görevlileri her bakımdan çok zayıftır.

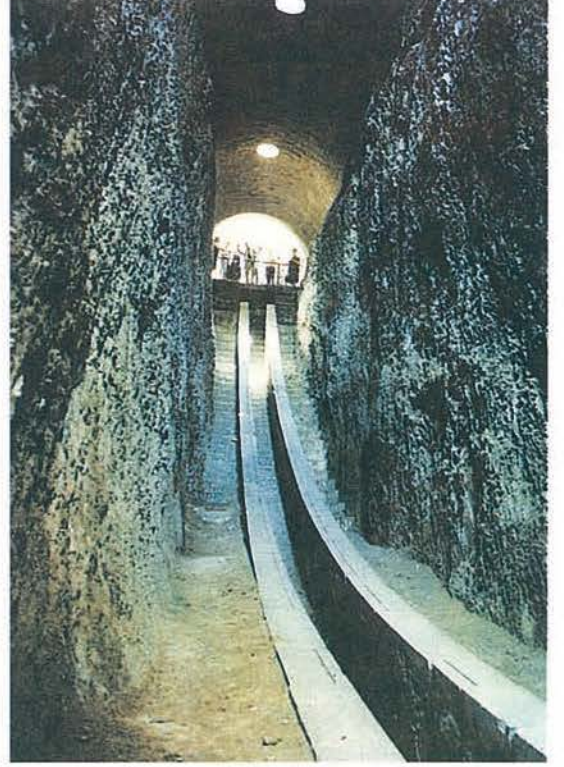
Ülkede %10 nisbetinde Ruslar, Ermeniler, Yahudiler vardır. Ruslar ve Ermeniler Ortodoks, Yahudiler Musevidir. Bunlar dışında diğer Asya ülkelerinden gelen insanlar da vardır. Çin ve Hind dinlerine mensup bu insanlar da dahil bütün gayri müslimlerde dini hayat ölüdür. Şehirlerde yaşayanlar da dini hayat ve töreler yeni yeni canlanmaya başlamıştır.

Özbekistan halkının % 90'ı İslâm Dini'ne inanmaktadır. Müslümanların çoğunluğunu Türkler oluşturmaktadır. Dini bakımdan Özbekistan'ın diğer Türk cumhuriyetleri içinde ayrı bir yeri vardır. Zira İslâm medeniyetinde büyük ismi olan birçok kent, Öz-

bekistan toprakları üzerinde bulunmaktadır. Taşkent, Buhara, Tirmiz ve Semerkan gibi...

Dini geleneklere bağlılıkta da Özbekistan'ın ayrı bir yeri vardır. Özbekistan'da dini hayatın daha canlı kalmasında, bazı dini teşkilatlar yanında, faaliyetlerine izin verilen iki dini okulun etkisi de inkar edilemez. Bunlar; Buhara'daki Mir Arap Okulu ile Taşkent'deki İmam Buhari Medresesidir.

Özbekistan'ın özellikle Buhara ve Semerkand şehirleri tarih boyunca bir ilim ve kültür merkezi

Uluğ Beg Rasathanesi, dev "sextant"ın içi.

medeniyetine ışık tutan bir çok önemli şahsiyet yetişmiştir. Bunların en önemlileri Bîrûnî, Ulug Bey, Ali Şîr Nevaî, Kaşî, Ubeydullah Ahrar, Necmeddîn-i Kübra, Bahaidin Nakşibendî, İmam-ı Buharî, İmam-ı Maturidî, Tirmizî, Ali Kuşçu ve İbni Sina'dır.

Buhara - Nakşibendi Türbesi.

Tarihten
SayfalarÖnemli
ŞAHİİYETLERİMÂM-İ
BUHÂRİ

İmâm-ı Buhârî, hadîs âlimlerinin en büyüğü, Kur'an-ı Kerimden sonra, dîni İslâmın en kıymetli kitabı olan "Buhârî-yi Şerîf" adı ile meşhur hadîs kitabını yazan büyük İslâm âlimidir. İsmi, Muhammed bin İsmâil bin İbrâhim bin Mugire bin Berdizbeh el-Cu fi el-Buhârî'dir. Künyesi, Ebû Abdullah'dır. 194 (m.810) senesinin Şevval ayında, Cum'a günü öğleden sonra, Buhârâ'da doğdu. 256 (m.870)'de Semerkant'ta Ramazan bayramı gecesi 62 yaşında iken vefât etti. Kabri, Semerkant'ın Hertenk kasabasıdır.

Hadîs ilminde yüksek derecede olup, üç yüz binden fazla hadîs-i şerifi, senetleriyle birlikte

İmam Buhari'nin türbesi

ezbere bilen bir âlim olduğu için "İmâm", Buhâralı olduğu için de "Buhârî" denilmiş ve "İmâm-ı Buhârî" ismiyle meşhur olmuştur.

İmâm-ı Buhârî, ilk tahsiline doğduğu yer olan Buhârâ'da başladı. Küçük yaşta iken, Buhârâ'daki âlimlerden ilim öğrenmeye başladı. Kâbiliyeti ve zekâsının üstünlüğü ile dikkati çekiyordu. Bu ilk tahsil yıllarında, hadîs ilmini öğrenmeye karşı ilgi duymaya başlamıştı. Kendisine hadîs ilmini öğrenmeye nasıl başladığı sorulduğunda; "Bu ilmi öğrenmeye kâtipler arasında kâtiplik yaparak başladım. On yaşına kadar böyle devam ettim." cevabını vermiştir. On yaşından itibaren hadîs âlimlerinin derslerine devam etmeye başladı. Henüz onbeş yaşına girmeden, yetmişbin hadîs-i şerîf ezberlemişti. Onaltı yaşına gelince, Abdullah İbni Mübârek ve Veki'bin Cerrah'ın yazdıkları hadîs kitaplarını ezberledi.

O zamanlar, bilhassa hadîs ilmini öğrenmek için, meşhûr hadîs âlimlerinin bulunduğu ilim merkezlerine gitmek, ilim öğrenmek için önemli bir şart idi. Bu sebeple İmâm-ı Buhârî de 16 yaşından itibaren, ilim öğrenmek için seyahatlere çıkmıştır. Pek çok ilim merkezine yaptığı seyahatleri 40 yaşına

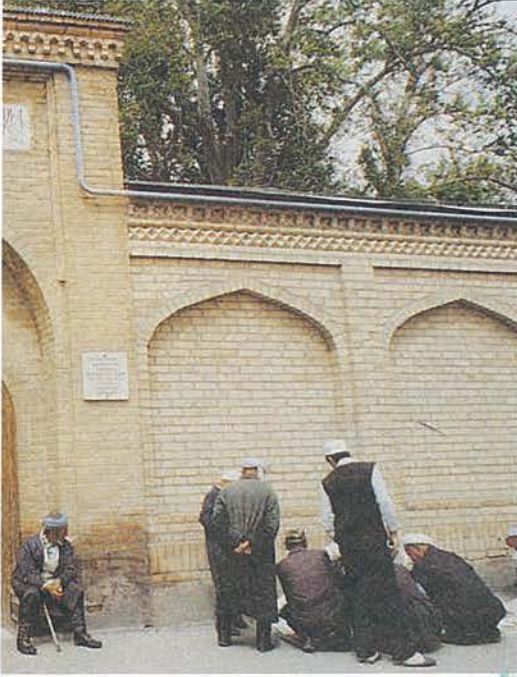
İmam Buhari'nin türbesi

kadar devam etmiştir.

İmâm-ı Buhârî'nin ilim için yaptığı seyahatleri 210 senesinde başlayıp, yıllarca sürmüştür. Gittiği ilim merkezleri; Mekke, Medîne, Bağdâd, Basra, Küfe, Mısır, Nişâbur, Belh, Merv, Askalan, Dimeşk, Hums, Rey, Kayseriye ve diğer yerlerdir. Yaşadığı yerleri şöyle anlatmıştır. "Hadîs öğrenmek için ilk defa Mısır'a ve Şam'a, dört defa Basra'ya gittim. Hicaz'da altı sene kaldım. Hadîs âlimleri ile birlikte Bağdâd ve Küfe şehirlerine kaç defa gittiğimi saymam." İmâm-ı Buhârî, bu seyahatlerinde binden fazla âlimden hadîs ve diğer ilimleri öğrenmiş ve nakletmiştir.

İmâm-ı Buhârî hazretleri, hadîs-i Şerîflerin râvilerini çok inceledi, dînin emirlerine uymayan, edeplerini gözetmeyen, ahlâkında bir kusur olan kimselerin rivâyet ettiği hadîs-i şerîfleri almazdı. Hadîs-i şerîfin metnini ezberlediği gibi, o hadîs-i şerîfi rivâyet eden zâtların künyesini, doğum-

ölüm tarihlerini, ahlakını, yaşayışını, kimden rivayette bulunduğunu, o râviden başka kimlerin hadîs-i şerif aldığı hep öğrenir, ezberlerdi. Bir kimse hadîs rivâyetinde ve râvilerin senedinde hatâya düşse, hemen İmâm-ı Buhârî hazretlerini bulur, doğrusunu ondan öğrenirdi.

İmâm-ı Buhârî Semerkant'dan 72 km. uzaklıkta olan Harteng'de vefât etti. Kabri oradadır.

İmam Buhari'nin evi

Eserleri

1- "Câmi-us-Sahîh"; en büyük ve en meşhûr eseri budur. Sahîh-i Buhârî ismiyle tanınmıştır. Hadîs-i Şerîfleri toplayan en kıymetli kitaptır. İslâm âlimleri söz birliği ile, "Kur'ân-ı Kerîm'den sonra en sahîh kitap Sahîh-i Buhârî'dir." buyurmuşlardır. Sahîh hadîsleri toplayan ilk hadîs kitabıdır. Bu kitabı, Mescid-i Haram'da yazdı. Bu kitapta 7275 hadîs-i şerif vardır. Rumuzu "Hı" harfidir.

İmâm-ı Buhârî: "Bu kitapta, sahîh hadîsleri bildirdim. Bununla berâber almadığım, ya'nî bu kitapta olmayan hadîsler, bunlardan çok fazladır" buyurmuştur.

Kütüb-i sitte denilen, altı sahîh hadîs kitabının en başta geleni, Sahîh-i Buhârî'dir. Bu eserde sahîh hadîsler, sika (güvenilir, sağlam) râvilerin rivâyetleri toplanmıştır. Bu hadîs-i şerîfler, rivâyet râviler arasında itilâf bulunmayan hadîs-i şerîflerdir. Böylece râvi zinciri birbirine bağlanarak, asıl kaynağına gidilmiştir.

Buhârî-i şerîf 97 kitaba ve 3450 bâba ayrılmıştır. Bu bölümler, İbâdât, muâmelât, siyer, megazî, mu'cizat ve Kur'ân-ı Kerîm âyetlerinin tefsîrine dâirdir. Fikhî mes'elelere önem verilmiş olup, metinler arasında fıkıha dâir izahlar yer almıştır.

Buhârî-i şerîfin, Ali el-Yunûnî tarafından istinsah edilen metni muteber olmuştur. Dikkat ve titizlikle yazılan bu nüshanın aslı, Kahire'de Akboğa Medresesi kütüphanesindedir. Bundan başka, çok yazma nüshaları da vardır.

Sahîh-i Buhârî'nin çeşitli baskıları yapılmış olup, ilk baskısını 1894 senesinde İkinci Abdülhamîd Hân yaptırmıştır.

2- Târih-ül-kebîr : Hadîs ricâline ait olup, hadîs-i şerîf râvilerinin hayatlarını ve hadîs ilmindeki durumlarını inceleyen bir eserdir. Sahasında ilk yazılan eserlerdendir. İmâm-ı Buhârî bu eserini, 18 yaşında iken, Peygamberimizin (s.a.v) kabri başında geceleri ay ışığında yazmıştır.

3- Târihu'l evsât : Târihu'l kebîr'in kısaltılmışıdır.

4- Târih-us-sagîr : Târihu'l kebîr'in bir özetiştir.

5- Kitâbu zuafâis-sagîr : Zayıf râvilerin hallerinden bahseder.

6- et-Târihu fi ma'rifeti ruvatü'l-hadîs ve nûkatü'l asar-ı ve's-sünnen ve temyizü sikâmihî min züafaihim ve târihu vefâtihim.

7- et-Tevârihu'l ensâb: Ba'zı şahısların özel hâllerinden bahseder.

8- Kitâbü'l-kûna: Râvilerin künyelerinden bahseder.

9- Edebü'l-müfred: Ahlâk hadîslerini toplayan bir eserdir.

10- Ref'ul-yedeyn fi's-salâti,

11- Kitâbu kırâati half'i imâm.

12- Halku'l-ef'ali-ibâdî ve reddi ale'l-Cehmiyye: Cehmiyye mezhebinin görüşlerini reddeden bir kitaptır.

13- el-Akîde yahut et-Tevhîd: Akâid konusunda yazılmış bir eserdir.

14- Abârü's-sıfat : Hadîsle ilgili bir eserdir.

15- Birrû'l-vâlideyn.

16- el-Câmi-ul-kebîr.

17- et-Tefsîr-ül-kebîr.

18- Kitâb-ül-hibe.

19- Kitâb-ül-eşbire.

20- Kitâb-ül-mesut.

21- Kitâb-ül-iieil.

22- Kitâb-ül-fevâid.

23- Esmâ-üs-Sahâbe.

İŞTİRAKLERİMİZDEN

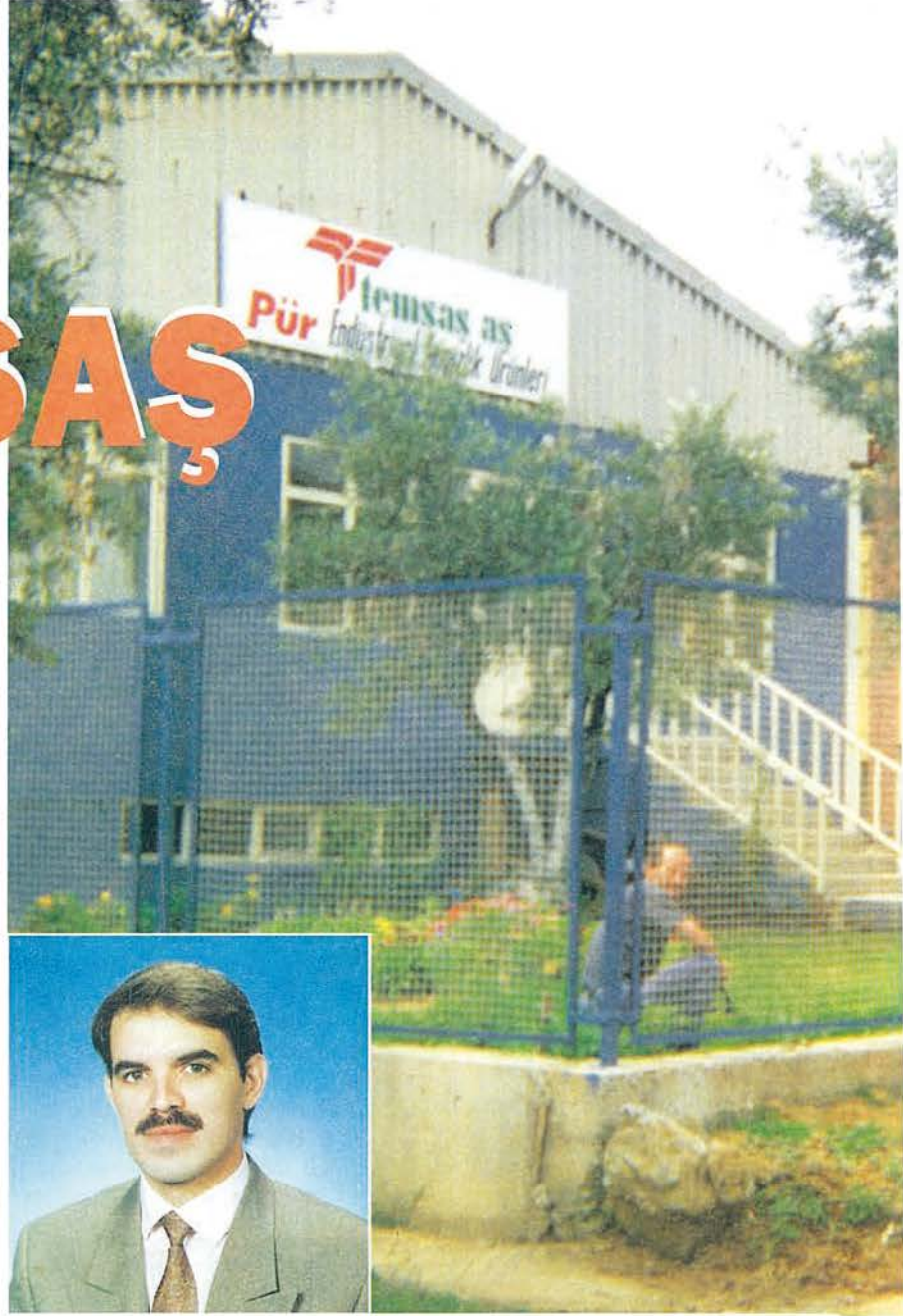

TEMSAŞ

(TEMİZLİK ÜRÜNLERİ
GIDA VE TURİZM İŞLETMECİLİĞİ
SANAYİ VE TİCARET A.Ş.)

Mehmet ÖZEREN
Yönetim Kurulu Başkanı
Genel Müdür

Şirketimiz, 1 Kasım 1989 tarihinde Türkiye'deki selatin camilerin temizliğini yapmak üzere 500.000.000. TL. sermaye ile "Temsaş Bakım, Onarım, Pazarlama, Temizlik, Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi" ünvanı altında kurulmuş, daha sonra bu camilerimizin temizliğinin yanı sıra birçok kurum ve kuruluşun (Kartal Devlet Hastanesi, Çapa ve Cerrahpaşa Tıp Fakültelerinin bazı bölümleri, PTT Acıbadem Posta İşleme Merkezi, TRT binalarının bir bölümü, Merkez Bankası Genel İdare Binaları, Kapıkule Gümrükleri, MTA binaları, Türk Hava Yolları'nın bazı bölümleri vb.) temizlik işlerini de üstlenmiş ve sermayesi 1991 yılında 2 milyar TL'ye, 1992 yılında 3 milyar TL'ye, 1994 yılında 9 milyar TL'ye, 1996 yılında da 60 milyar TL'ye yükseltilmiş, yine 1996 yılındaki Olağanüstü Genel Kurul Kararı ile Şirketimizin Ünvanı "Temsaş Temizlik Ürünleri Gıda ve Turizm İşletmeciliği Sanayi ve

Ticaret Anonim Şirketi" olarak değiştirilmiştir.

1991 yılında temizlik işlerinde kullanılan deterjanın da Temsaş tarafından üretilmesi düşüncesiyle Gebze'de bir fabrika kiralanmış, 1993 yılında fabrika yerinin Türkiye Diyanet Vakfı tarafından satın alınmasıyla da sıvı deterjan üretimine hız verilmiştir.

Zaman içerisinde temizlik sektörünün verimsizliği, istihdam edilen personel sayısı ile birlikte tazminat yükünün de çok fazla olması neticesinde, 1993 yılı sonlarında temizlik gurubu yüklenicilere devredilmiştir. Bu alanda sadece selatin camilerimizin (Kocatepe, Selimiye, Süleymaniye, Yeni Camii, Eyüp, Fatih, Beyazıt

Laboratuvar

ve Sultanahmet camileri) temizlik işlerinin yanısıra Ankara'daki Merkez Bankası İdari Hizmet Binaları ile Banknot Matbaasının temizlik işleri taşeron firmalar

aracılığı ile Temsaş tarafından yürütülmeye devam edilmiştir.

Şirketimiz, bu safhadan sonra faaliyetlerini sıvı deterjan üretimi konusunda yoğunlaştırmış ve ye-

ni mamül ve ambalajları ile piyasaya satış yapmaya başlamıştır.

Fabrikamız, normal şartlarda aylık 200 ton üretim kapasitesine sahip bulunmakta iken, 1995 yılı Aralık ayında fabrika binasında yapılan tadilatla hammadde ve mamul stoğu yönünden büyük kolaylık sağlayan iyileştirmeler yapılmış, idari kısımlar yeniden düzenlenmiş ve dolun alanı genişletilerek aylık 500 ton üretim ve dolun yapılabilecek seviyeye ulaşmıştır.

Mamüllerimizden Pürtem ürünlerinin kalitesi, piyasanın önde gelen isimlerinden Lever, Henkel, Procter and Gamble, Turyağ gibi firmaların ürünlerinin kalitesinde olup, fiyatları da bu firmaların ürünlerine oranla oldukça uygundur. Sağlık Bakan-

lığı müsaade belgeleri ile TSE ve TSEK kalite belgelerine de sahip bulunan ürünler için standart ve kaliteli bir ürün elde edebilmek amacıyla hammadde analizleri, üretim safhasındaki analizler ve sevkiyattan önceki mamül analizleri fabrika bünyesindeki laboratuvarında düzenli ve rutin bir şekilde yapılmaktadır.

Ürünlerimiz, Pürtem, Genpür ve Ekopür adıyla 3,20 ve 30'ar kiloluk ambalajlarda piyasaya sürülmekte olup, 1996 yılı başından itibaren raf tipi tabir edilen 400 gr., 500 gr., 900 gr. ve 1000 gr.lık ambalajlarda da üretim yapılmaya başlanmış ve marketler düzeyinde satışların yanısıra ürünlerimizin yurt dışında da etkin şekilde pazarlanması hedeflenmiştir. 1996 yılında Kıbrıs ve Rusya'ya ilk ihracatlarını da gerçekleştiren şirketimizin toplam mamül çeşidi 22, ambalaj çeşidi ise 61 adettir. Yeni ürün ve ambalaj geliştirme yönündeki çalışmalar ise devam etmektedir.

1995 yılının ilk 6 aylık döneminde 669.303 kilogram üretim ve satış yapan şirketimiz, 1996 yılının aynı döneminde satışlarını %154 artırarak toplam 1.702.000. kilogram üretim ve satış gerçekleştirmiş, bu arada bütün resmi kurum ve kuruluşların malzeme ihtiyacını karşılayan Devlet Malzeme Ofisi'nin Türkiye genelinde açmış olduğu ihaleyi de kazanarak Devlet Malzeme Ofisi'nin 1.000 tonluk sıvı deterjan talebini de karşılamıştır.

Ayrıca, halka açık ibadet yerleri olması nedeniyle camilerimizde oluşan ayak ve ter kokularını gidermek, rutubetli yörelerimizdeki camilerimizin nem kokularını ile küf, boya ve badana kokularının etkisini azaltmak, iba-

Mehmet ÖZEREN

1964 yılında Karaman'da doğdu. 1982 yılında Karaman İmam-Hatip Lisesi ve 1986 yılında İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü'nden mezun oldu. 1986-1987 yıllarında İstanbul Mercan Vergi Dairesi ve Maliye Bakanlığı Marmara Bölge Bilgi İşlem Merkezi'nde Supervisor olarak görev yapı. Askerliği'ni tamamladıktan sonra 1 Şubat 1989 tarihinde Türkiye Diyanet Vakfı'nda müfettiş yardımcısı olarak göreve başladı ve 30 Haziran 1994 tarihine kadar müfettiş olarak görev yaptı. 1 Temmuz 1994 tarihinden beri Temsaş A.Ş. Genel Müdürü olarak görev yapan Mehmet Özeren evli ve 3 çocuk babasıdır.

dethanelerin çekiciliğini artırmak ve kalıcı, hoş bir koku sağlamak amacıyla alkolsüz parfüm türü olarak üretimi düşünölen "Pürtem-Mekke Esintisi" isimli esansın etiket, ambalaj ve koli çalışmalarını da son aşamaya getirilmiş olup, önümüzdeki günlerde piyasaya sunulmaya başlanacaktır.

Bununla birlikte, Ankara'da

büyükbaş hayvan besiciliği yapılması ve İstanbul Vatan Caddesi üzerindeki mülkiyeti Türkiye Diyanet Vakfı'na ait binanın misafirhane ve otel olarak işletmeye açılması yönündeki çalışmalar şirketimiz vasıtasıyla devam etmekte olup, önümüzdeki günlerde bu alanlarda da faaliyete başlanması planlanmaktadır.

Pürtem ürünlerinin, Eđsaş Olismarket'teki örnek sergisi.

Sıvı Bulaşık Deterjanı

Kir-Cila Sökücü

Krem (Jel) Bulaşık Deterjanı

Temizlik ve Cila Bakım Maddesi

Genel Temizlik Maddesi

Triko Şampuanı

Mineralli Sıvı Ovma Maddesi

Triko Yumuşatıcısı

Çamaşır Yumuşatıcısı

Endüstriyel Yer Temizlik Maddesi

Sıvı El Sabunu

Endüstriyel Bulaşık Deterjanı

Çamaşır Suyu

Endüstriyel Bulaşık Parlatıcısı

Oto Şampuanı

Su PH Stabilizatörü

Halı Şampuanı

Yağ Gidericisi

Halı Yıkama Maddesi

Tuvalet Temizleyicisi

Köpük Kesicisi

Cam Temizleyicisi

Ankara ve İstanbul Bölge Müdürlüklerinin yanısıra yurt çapındaki bayileri vasıtasıyla ürünlerini pazarlayan şirketimizde halen 45 personel istihdam edilmektedir.

Sadi Mumcu
Ankara Bölge Müdürü

HZ. PEYGAMBER ve İNSAN SEVGİSİ

Prof.Dr. Orhan Karmış

Günümüzde özellikle ister okumuş aydın deyiniz, isterseniz entellektüel deyiniz, toplumda elit zümreyi teşkil eden kimselerden bir kısmı peygamberlerin kim olduğu ve insanların onlara mutlak ihtiyaç içinde bulunduğu konusunda pek aydınlanmış görünmüyorlar. Çünkü genellikle konuya ilişkin ciddi bir araştırma yapmış değildirler. Bundan dolayı da bilgisizlik karanlığı içindeki belirsizlik atmosferinde çoğu zaman sorumsuz değerlendirmeler ve beyanlarda bulunabilirler. Bu çeşit olumsuz değerlendirmelerin konuya zaten yabancı kalmış gençleri nasıl ve ne yönde etkileyeceğini kestirmek hiç de güç değildir.

Aydın zümrenin bir kısmında müşahede edilen bu durumun ortaya çıkışında temel dini kavramlardaki bilgisizliğin yanında akli melekelerini sadece duyu organlarından elde ettiği algılarla sınırlamanın neticesi olan materyalist dünya görüşüne saplanmanın etkisi de çok büyüktür.

Böylelerine peygamberlerden ve onların madde ve fizik ötesi mesajından bahsedildi mi yüzlerinde hemen istihza ve önemsizliğin işaretleri kendini gösterir. Bunların gönül gözleri madde ötesi alana kapalı olduğundan manevî ve dinî konulara karşı tepkileri, körlerin renklerden bahsedilirken gösterdikleri kayıtsızlıktan farklı değildir.

Aşlında bu tesbit, sadece günümüz aydını için değil; hemen hemen tarihin bütün devirleri için geçerlidir.

Bu bakımdan dinî ve manevî değerlerin mihenk taşı sayılabilecek peygamberlere iman ve onları önder olarak görmenin lüzumu üzerinde ciddiyetle durmakta zaruret vardır. Gerçek münevver, konuları enine boyuna tartıştıktan sonra nihai kararını verebilen yetişkin insan olacağından, insan düşünce ve duygularıyla yakın ilgisi bulunan bu ciddi konuları açıkça tartışmaları, hem ilmi hem de medeni olmanın kaçınılmaz şartı olsa gerekir.

Bazılarının zannettiği gibi İslâm'ın inanç konuları bilimsel tartışmaya kapalı değildir. Dinimizde fanatik, katı ve dogmatik bir

inançtan çok; gerçeklerin araştırılmasına yönelik akılcı yöntem ağır basar. Hatta denilebilir ki İslâmiyet, fanatizme pejoratif anlamdaki dogmatizme kapalıdır. Kısacası İslâm dininde dinî inançlar insanlara körü körüne kabul ettirilemez. Düşünme ve araştırma kapısı her zaman açık tutulur.

İnsan, sahip olduğu akli melekeleri, zihni fonksiyonları ve psikolojik özellikleri dolayısıyla dünyadaki diğer yaratıklara karşı çok bariz bir üstünlük sağlamıştır. Fakat bu, insanın tamamen başına buyruk ve bağımsız bir özellik taşıdığı anlamına gelmez. Onun da üstesinden gelemediği sayısız ihtiyaç ve problemleri vardır. Bu ihtiyaçlar ve problemler sadece fizik çevresiyle sınırlı değildir. İnsandaki ruh yapısının karakteri, onu fizik ötesiyle de ilgilenmeye sevk etmektedir. Fizik ötesi dünya ile ilgili sorulara fiziki dünyadan edinilen bilgilerle yeterli cevap bulabilmenin imkânsızlığı da tartışma götürmez bir gerçektir. Din bilimcilerinin "Nâsût" dedikleri dünya alemleri ile "Lâhût" dedikleri metafizik dünya tamamen farklı alemlerdir. İşte peygamberler insanlara hem Nâsût aleminin huzur ve sukûtunu sağlar, hem de Lâhût aleminin Rabbanî nefesini hissettirirler.

Filozofların tarih boyunca ontolojik (varlık ile oluş) epistemolojik (bilgiyle ilgili) problemlere çözüm getirmeyi amaçlayan sistematik çalışmaları zaman zaman Lahûti aleme de uzanmak temayül ve ihtiyacı içine girmişse de bu çeşit teşebbüsler, karanlıkta kalmış insanların esyayı el yardımıyla tanıyabilme gayretinden öteye gitmemiştir.

Daha ötesi alemin en sağlıklı ve güvenilir bilgilerini insanlar, ancak peygamberler aracılığı ile elde edebilmişlerdir.

Buraya kadar söylediklerimizle peygamberlerin mesajlarının hem halen hem de yakın ve uzak geleceğe yönelik bulunduğunu ifade etmiş olduk.

Biz, bu yazımızda meselenin felsefi ve metafizik boyutundan çok yaşadığımız hayat içinde Hz. Peygamber'i anlamının, onun ahlâki mesajını toplum olarak kavramanın önemi üzerinde duracağız. Çünkü günümüz insanının gündemindeki ilk problem, değer ve ölçüler kargaşasının yol açtığı

ahlâki ve sosyal kaostur. Bunun çözümü de insanı belirsizlikten kurtaracak emin ve güvenilir bir kılavuzun rehberliğini kabullenmektir. Bu kılavuz, Hz. Peygamber'den başkası değildir.

Kılavuz denilecek önderi tanımadan, onun rehberliğini gönülden benimsemek elbetteki mümkün değildir. Öyleyse en önemli vecibemiz, herşeyden önce Hz. Peygamberi yakından ve sağlıklı bir şekilde tanımaktır.

Hz. Peygamberi tanımaya onun insanî ve beşerî özelliklerinden başlamak en uygun yoldur. İlahî vahye mazhar çok müstesna ve erişilmez meziyetleri yanında onun bizim insanî hasletlerimizle müşterek pek çok özelliklere sahip olduğunu unutmamalıyız. Onu önce sade ve tabii bir insan olarak tanımalıyız. Bizden biri olarak zaten o da her fırsatta kendisinin bizden biri olduğunu vurgulamış, sürekli "Ben de ancak sizin gibi bir insanım" sözünün altını ısrarla çizmiştir. Bu, çocuklarımızın dinî eğitiminde de çok dikkat edilmesi gereken bir noktadır. Hz. Peygamber'in günlük hayatından, her seviyede insan grubuyla olan çeşitli sosyal ilişkilerinden verilecek örnekler ve yapılacak sade değerlendirmeler tabii olarak ona karşı fitri bir sevginin ruhlarda filizlenmesini sağlayacaktır. Psikologların sevgiyi "yakınlık duygusu" olarak tanımladıkları bilinen bir gerçektir. Hz. Peygamberi yakından tanımak, onu bizden şefkatli ve sempatik şahsiyetiyle görebilmek, onu sevmenin ilk adımı olacaktır. Uzaklaşma ve yabancılaşma sevgisizlik ve tedirginlik doğurduğu gibi kontak ve yakın ilişki insanlarda sevgi ve sempati uyandırır. Hz. Peygamber, beşerî münasebetlerinde hiç bir sınıf ve mevki farkı gözetmeksizin bütün insanlara sevgi ve şefkatle yaklaşmıştır. Güzel ahlâki ve üstün davranışlarıyla eşsiz örnek teşkil ettiğini sağduyu sahibi herkes tasdik ve teslim etmiştir.

O, insanlara maddede ve mânada; bedende ve ruhta; dünyada ve ahirette gerçek bir ölçü ve disiplin getirmiştir.

Sevgi ve düşmanlığın sadece Allah için olması gerektiğini söylemiş, süflî menfaate dayalı sevgi; şahsî, nefsanî hesaplara bağlı kin ve düşmanlıkları lanetlemiştir.

Ruh ve beden, ahiret ve dünya dengesinin harikulade örneklerini sergilemiştir.

Cenab-ı Hak hepimize gerçek peygamber sevgisini nasip etsin.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından, ülkemizdeki eğitim ve öğretim sistemini yakından tanımları amacıyla Türk cumhuriyetlerinden ülkemize davet edilen öğretmenler Vakfımızı ziyaret ederek Vakfımız Mütevelli Heyeti Üyesi ve Genel Müdürü Mehmet Kervancı ile bir süre görüştü.

Öğretmenlere hitaben bir konuşma yapan Mehmet Kervancı, öncelikle, Türkiye Diyanet Vakfı'nın kuruluş amacı ile vakfımızın yurtiçi ve yurtdışında gerçekleştirdiği sosyal, kültürel, dini, milli ve eğitime yönelik faaliyetleri hakkında bilgi verdi.

Türkiye Diyanet Vakfı'nın eğitim alanında büyük çalışmalar gerçekleştirdiğini söyleyen Mehmet Kervancı, yurtiçinde birçok öğrenciye burs verildiğini, öğrencilerin rahat ve huzurlu bir ortamda barınmalarını temin amacıyla yurtlar açıldığını ve işletildiğini, özel okul açıldığını, yurt dışında da ilahiyat fakülteleri açıldığını ve yurtdışından öğrenci getirilerek ülkemizde okutulduğunu ifade etti.

Türkiye Diyanet Vakfı'nın yayıncılık alanında da büyük çalış-

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından

Türk Cumhuriyetlerinden Ülkemize Davet Edilen Öğretmenler Vakfımızı Ziyaret Etti

maları olduğuna değinen Mehmet Kervancı, bu mânada dini ve milli muhtevalı yayınlar basıldığını söyleyerek, Türkiye Diyanet Vakfı tarafından çıkarılan ve te'lif bir eser olan İslam Ansiklopedisi hakkında da öğretmenlere bilgi verdi.

Bölgemizde bazı sıkıntıların olduğunu, bunların da cehaletten kaynaklandığını, ülkemizde farklı dinlere mensup insanların bira-

rada yaşamasında hiç bir güçlük olmadığını söyleyen Mehmet Kervancı "Dinimiz hoşgörü dinidir. Yıllarca Osmanlı İmparatorluğu'nda birbirinden farklı dinlere mensup insanlar birlikte yaşamışlar, uzun zaman -400-500 sene- Balkanlarda büyük barış oluşmuş, sonra dine dayalı kavgalar, son derece yanlış olaylar meydana gelmiştir." dedi.

Bugün insanların mutlu ve huzur içinde yaşamalarında öğretmenlerimize büyük görevler düştüğünü belirten Mehmet Kervancı "çocuklarımızın gelişmesinde öğretmenin katkısı çok büyüktür. Anne ve babadan daha fazladır. Bizim dinimizde öğretmenlik olayı kutsal bir olaydır. Bu hizmet kutsal bir hizmettir. Başta Peygamberimiz olmak üzere bir çok din büyüğümüz tarafından bu hizmet övülmüş ve takdir edilmiştir. Biz de bu vesileyle sizi bu görevi seçtiğiniz için kutluyor ve başarılar diliyoruz." dedi.

Misafir öğretmenlerden İsmail

Abdullah da yaptığı konuşmada, Türkiye’de gördükleri yerlerin çok güzel olduğunu, kendilerinde derin izler bıraktığını belirterek “Türk halkının asırlar boyu yürüdüğü yoldan kısa bir zaman da olsa bizi de yürüttüler. Türkiye’nin hızlı gelişmesini, gücünü gördük. Biz öğretmen olarak ülkemizdeki çocuklara bu gücü bu imanı anlatacağz.” dedi.

Kırım Türklerinden Nuri Beg de, Türkiye Diyanet Vakfı’nın Kırım’a yaptığı yardımlardan bahsederek, bu yardımlarından dolayı Vakfımıza teşekkür etti.

Konuşmalardan sonra, Türk cumhuriyetlerinden gelen öğretmenlere Vakfımızın çeşitli yayınlarından hediye edildi.

Vakfımız Genel Müdürü Mehmet Kervancı tarafından öğretmenlere Kur’an-ı Kerim ile dinî ve millî muhtevalı yayınlar hediye edildi.

Türk Cumhuriyetlerinden gelen öğretmenlerin Vakfımız Genel Müdürü Mehmet Kervancı ve Vakfımız Dış Hizmetler ve Bağlı Kuruluşlar Koordinatörü Niyazi Baloğlu ile toplu halde görünümü.

Sevgili okuyucu, bu satırları Dağıstan'dan yazıyorum. Halen Rus yönetiminde olan Dağıstan; iki milyonun üzerinde nüfusa sahiptir. Otuzun üzerinde farklı ırklara mensup millet bu coğrafyada yaşıyor. Türkler, Lezgiler, Avarlar, Tabasaranlar, kumuklar nüfusun çoğunluğunu oluşturmaktadır.

Dağıstan'da bulunuşumun nedeni şudur: Türkiye Diyanet Vakfı ile Güney Dağıstan Yüjdağ Üniversitesi arasında bu üniversite bünyesinde bir ilahiyat fakültesi açılması için geçtiğimiz yıl bir anlaşma imzalandı. Bu anlaşmaya göre 1996-1997 öğretim yılı başında faaliyete geçecek olan ilahiyat fakültesinin hazırlık sınıfı ile birinci sınıfı Kayseri'de okuyacak ve Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nin ders programını aynen takip edecekler. Diğer sınıflar ise eğitimi (hocaları Türkiye'den gitmek kaydıyla) Dağıstan'da sürdürecektir. Yine varılan anlaşmaya göre fakültenin dekanı Türk olacak ve Türkiye tarafından tayin edilecektir. Her yıl fakülteye alınacak Dağıstanlı talebeleri de bu dekan seçecektir. Ayrıca tüm mali giderler Türkiye Diyanet Vakfı tarafından karşılanacaktır.

Dağıstan'da bulunuşumun nedeni herhalde belli olmuştur. Fakültede okumak için başvuran yüze yakın öğrenciden otuzunu seçmiş bulunuyoruz. Sınav süresince öğrencilere değişik konularda sorular yönelttim. Dinle ilgili sorulara buraya göre çok ilginç cevaplar aldım. Siz değerli okuyucularıma bu soru ve cevaplardan bir kısmını sunmak istiyorum:

– İslam Dini hakkında ne biliyorsunuz?

Cevap: Bilseydim, onu öğrenmek için atamdan, anamdan ta uzaklara ne diye iki yıl gideyim?

– Niçin ilahiyatçı olmak istiyorsunuz?

Cevap: Dedem din adamıydı. Kentte ezan sesi duyamadan öldü. Bana da vasiyet etti: "Eğer bir gün imkan verilirse, mutlaka İslamı öğrenip, bu kentte ezan okuyup insanları mescide davet edeceksin. Kur'an okuyacaksın, insanları Allah'a götüren ızdıraplı yolun önünde yürüyeceksin, Dağıstan'da Müslümanlığın yücelmesi için çalışacaksın", dedi. Ben de bu yüzden ilahiyatçı olmak istiyorum.

– Sen kız öğrencisin. Smavı kazanır da Türkiye'ye gidersen orada olmaktan korkmuyor musun?

Cevap: Hayır. Ben Türkiye'nin çok iyi bir ülke olduğunu, insanların temiz ve dindar

Dağıstan'dan

Prof.Dr. M.Kemal ATİK
Erciyes Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi
Dekan Yardımcısı

olduğunu işittim. Bana, bize fakülte açıyorsunuz, camiler yapıyorsunuz, talebe okutuyorsunuz. Hepsinden önemlisi unuttuğumuz dinimizi bize öğretiyorsunuz. Köyümde tanıdığım ve akrabam olan kadınlar bana: "Git Türkiye'ye, Müslümanlığı ve Kur'an-ı öğren, sonra gel bize de öğret kız." dediler. Ben de inşallah hem kendim için, hem başkaları için öğrenmek istiyorum.

– Tercüman, annenin Rus olduğunu söylüyor. İlahiyat fakültesinde okuman, namaz kılıp oruç tutman, ailenizde anlaşmazlığa neden olmaz mı? Annenin rızasını aldın mı?

Cevap: Anneme söyledim, kabul etti. "Dinini öğren, bu senin hakkındır." dedi. Zaten babam her zaman Allah ve Muhammed'den söz eder. Bu konuda yeterli bilgiye de sahip değiliz. Dinimi öğrenir ve evde de anlatırım belki annem de Müslüman olur.

– Şeyh Şamil hakkında ne biliyorsunuz?

Cevap: Hiç duymadım. Kendi tarihimizi, kahramanlarımızı, büyüklerimizi okullarda öğretmediler, unutturdular.

Sınav sonunda Üniversite Rektörü Sayın Prof.Dr. N.O. Osmanova'ya, üniversitesinde bir ilahiyat fakültesi açılmasına niçin izin verdiğini, bu fakülteden neler beklediğini sordum. Sayın Rektör şu cevabı verdi: "Komünist rejim dağıldıktan sonra her millet kendi dinini öğrenmeye ve sahip çıkmaya başladı. Dağıstan halkı Müslümandır. Dinlerini öğretecek seviyeli din alimlerimiz yok. Halk Müslümanlığı mollalardan öğreniyor. Toplumun çok gerisinde olan bu mollalar, halka dini sevdireceklerine, aksine dinden soğutuyorlar. Bunu fırsat bilen başka din mensupları halkımızı İslam dininden soğutmak için yoğun çaba sarfetmektedirler. Bildiğim kadarıyla İslam Dini, ilme, akla ve insana çok değer verir. İnsanlar arasında kardeşliği, birliği, sevgiyi, sulh ve huzuru temin etmek için çalışır. Bizim mollalar insan-

ları durmadan Cehennemle korkutuyorlar. Bildiğime göre Muhammed Peygamber Cenneten de söz etmiştir. Cennet var iken niçin cehennemle korkutulur anlamıyorum?

– İlahiyat fakültesinde okuyacak talebelerden neler bekliyorsunuz?

Cevap: Dinimizi iyi öğrensinler. Allah ne diyorsa onu bilip, halka doğruyu öğretsinler. Halkımızı olgunluğa erdirmeye, insanlarımızı Allah'a imanda kaynaştırmaya vesile olsunlar. Dağıstan'da otuzun üzerinde millet var. Bunlar Müslümandırlar. Düşmanlar bizi birbirimize düşürmek için durmadan çalışıyorlar. Bizi birleştirecek, bütünleştirecek, gaflet, kin, nefret ve savaş getiren dünyadan bizi koruyacak olanın İslam Dini olduğuna inanıyorum.

Evet sevgili okuyucu, Rektörün söyledikleri hem Dağıstan, hem tüm Kafkasya hatta tüm insanlık için çok güzel şeylerdir. Buralarda çok iyi yetişmiş din alimlerine şiddetle ihtiyaç vardır. İnsanların önüne dinden, imandan haber vermek için çıkan bazı mollalar, durmadan zihninde düzduğu hurafele-ri kitapta yeri var diye anlatmaktadırlar.

Bu insanlara hizmet verecek, yitirdikleri değerleri onlara geri getirecek aşkı yüreğinde taşıyan gönül erbabına ihtiyaç vardır. Bu insanların gönlünde yatan, dini, ahlaki, felsefi duygu ve düşüncelerini şuur altından çıkarıp biçim ve deyişe dökecek, insanları iman, sevgi ve aşk atmosferinde birleştirecek insanlara görev düşmekte olduğuna inanıyorum. İnsanlarla diyalog kurarken, sözü düşünerek, seçerek ve çirkinlerini atarak, yumuşak, tam zamanında ve yerinde, nifak ve öfke koparmayacak biçimde ve kişiyi Allah'tan uzaklaştırmayacak şekilde söz söylemesini bilen gönül erlerine buralarda ihtiyaç vardır.

Zaten Anadolumuz da tarih içinde yetitirdiği büyük vatanperverleri, millet şehitleri, velileri, şairleri ve kahramanları ile mübarekleşmedi mi? Millet mistikleri dediğimiz bu insanlar halkın gönül diline tercüman olup, nice dertlerine ve üzüntülerine derman olmadılar mı? Anadolu bu ruh ve bu imanla ayakta durmuyor mu?

İşte bu ülkelerde de insanları Allah'a götürecektir, gönülden gönüle iman ve sevgi nurlarını akıtacak, ilahî ve insanî harekete başlangıç olacak aşkın doğmasına önderlik edecek önderlere ihtiyaç vardır.

Hüseyin Arslan

Kaybolan Gençlik

Hergün gazete sayfalarında ve televizyon ekranlarında, damarlarına şırınga ettikleri zehir sonucu gencecik filizlerin yeşermeden toprağa düştüğü haberini ibretle okumakta ve izlemekteyiz. Gençlerimiz, içlerine düştükleri bu girdap sonucunda hayatlarının baharında solmakta ve geride tarifi mümkün olmayan acılı aileler bırakmaktadır.

Nedir bu gençlerimizin içine düştüğü uyuşturucu müptelalığı ve alkol hastalığı? Hayatlarının baharında yaşamlarına veda ederek, geride bıraktıkları ailelerinin dinmeyen acılarına sebep olan bu hastalık nedir, tedavisi, çaresi yok mudur?

Sorumsuz ve serbest bir şekilde yetişen gençlerimiz, yapay ve yanlış bir ortamın içine düşmekte ve bu ortam içinde buldukları yeri kestirmek için bir kimlik çatışmasına sürüklenmektedir. Eski-yeni tartışmalarıyla gelenek ve görenekleri parçalanan böyle bir toplum hayatı içindeki gençler benliklerini kaybetmekte, bunun ruhi hayattaki sonucu da kendine güvensizlik olarak geri dönmektedir. Başkalarının hayat tarzına özenme çabaları kimliksiz bir toplum ve gençlik yaratma sürecini başlatmaktadır. Böyle bir ortam içindeki gençler çıkış yolunu zararlı alışkanlıklarda aramakta, kurtulmak istediklerinde de bu bataklığa biraz daha saplanmaktadır. Peki bu duruma düşen gençlerin, böyle bir ortamda yokluğa doğru yaptıkları bu yolculuğa çıkmalarında anne ve babalarının hiç mi suçu yok? Sevgiye ve ilgiye ihtiyaç duyduklarında acaba kaç anne-baba bu ihtiyaçlara cevap vermiştir, yada vermeye çalışmıştır? Bu soruların cevaplarını tahmin etmek hiç de zor değildir. Genç evladını bu yolda kaybettiikten sonra yaktıkları ağıtlarla bu cevapları "Son pişmanlık fayda vermez" atasözünü doğrularcasına vermektedirler.

Toplumun çekirdeğini oluşturan ailenin fertleri arasındaki ilişkinin bozulması, fertler arasındaki kuşak çatışmalarının baş göstermesi, millî ve manevî değerlerden uzaklaşmak insanları sadece kendi çıkarlarını düşünen bir yaşam tarzına doğru götürmektedir. Aile içindeki fertlerin birlik ve beraberliklerinin bozulması toplumdaki dengiyi altüst ederek gelenek ve göreneklerin zayıflamasına yol açmakta ve yeni yetişen nesli kimliği belirsiz bir grup olarak çatışma ortamına sürüklemektedir. Toplumda böyle bir ortamın oluşması, geçimlerini, ağırlarına düşürdükleri gençleri zehirleyerek temin eden çıkar çevrelerinin ekmeğine yağ sürmekte ve neticede kaybolan gençliğe doğru yol alınmaktadır.

Yokluğa doğru yapılan bu yolculuğu önlemenin çaresi, çocuklarımızı gerçek kültürümüzle kaynaştırarak yetiştirmek, yapay ortamın göze hoş gelen parlıtlı hayatından uzak tutarak kendi benliğini kazandırmaya çalışmaktır. Toplum içinde var olan gerçek kültürün verdiği nimetlerle beslenerek yetişen gençlerimiz, millî ve manevî duyguların verdiği hazla hem kendilerine hem de aile ve ülkelerine faydalı olacaktır. Kendilerine, peygamberimizin "İnsanların en hayırlısı, insanlara faydası olanıdır" sözünü şiar edinen gençlerimizden beklenen de budur zaten.

Diğer taraftan, bu nimetlerden mahrum olarak büyüyüp yalnız yolda olan gençlerimizde de sahip çıkmak hepimizin görevi olmalıdır. Onları buldukları ortamdan kurtararak topluma kazandırmaya çalışmak hem onlar için hem de toplum için bir kazanç olacaktır. "Kim bir insanı bilerek öldürürse bütün insanları öldürmüş, kim de bir insanı hayata döndürürse bütün insanları hayata döndürmüş gibi olur" ayet-i kerimesinin de özü bu değil mi?

Ayfun Durat, aile baskısından kaçan çocukların sokaklarda kötü alışkanlıkların esiri olduğunu söyledi.

Bu çocuklara sahip çıkalım

Sokaklarda yaşayıp, tiner, bali gibi uyuşturucu madde koklayan çocukların sayısı her geçen gün artıyor.

İstanbul'da Devlet Hastanesi'nden Psikiyatri Uzmanı Ayfun Durat, "toplumumuzun kanayan yarası" haline gelen uyuşturucu madde bağımlı çocuklara yardım eli uzatılmasını istedi.

Psikiyatri Uzmanı Ayfun Durat, "Güçsüz ve korunmayan bu çocuklar sokaklarda kötü alışkanlıklara bulaşarak tiner, eroine bulaşmaya başlayan çocukların sayısı her geçen gün artıyor."

"Sokaklarda yaşayan çocukların sayısı her geçen gün artıyor."

"Sokaklarda yaşayan çocukların sayısı her geçen gün artıyor."

"Sokaklarda yaşayan çocukların sayısı her geçen gün artıyor."

"Sokaklarda yaşayan çocukların sayısı her geçen gün artıyor."

"Sokaklarda yaşayan çocukların sayısı her geçen gün artıyor."

"Sokaklarda yaşayan çocukların sayısı her geçen gün artıyor."

"Sokaklarda yaşayan çocukların sayısı her geçen gün artıyor."

"Sokaklarda yaşayan çocukların sayısı her geçen gün artıyor."

"Sokaklarda yaşayan çocukların sayısı her geçen gün artıyor."

"Sokaklarda yaşayan çocukların sayısı her geçen gün artıyor."

"Sokaklarda yaşayan çocukların sayısı her geçen gün artıyor."

"Sokaklarda yaşayan çocukların sayısı her geçen gün artıyor."

"Sokaklarda yaşayan çocukların sayısı her geçen gün artıyor."

"Sokaklarda yaşayan çocukların sayısı her geçen gün artıyor."

"Sokaklarda yaşayan çocukların sayısı her geçen gün artıyor."

"Sokaklarda yaşayan çocukların sayısı her geçen gün artıyor."

"Sokaklarda yaşayan çocukların sayısı her geçen gün artıyor."

"Sokaklarda yaşayan çocukların sayısı her geçen gün artıyor."

"Sokaklarda yaşayan çocukların sayısı her geçen gün artıyor."

"Sokaklarda yaşayan çocukların sayısı her geçen gün artıyor."

"Sokaklarda yaşayan çocukların sayısı her geçen gün artıyor."

"Sokaklarda yaşayan çocukların sayısı her geçen gün artıyor."

"Sokaklarda yaşayan çocukların sayısı her geçen gün artıyor."

Beyoğlu'ndeki bir otelde eroin komasında ölen Ali Biryak'a uyuşturucu satan ölüm melikleri yakalandı. Narkotik polis olaydan sonra Biryak'ın otelede birlikte uyuşturucu kullandığı arkadaşları Erhan Karabulut'u yakaladı.

Zencilere parite suçüstü

Metrolarda parite satanlar yakalandı

Metrolarda parite satanlar yakalandı

Metrolarda parite satanlar yakalandı

Metrolarda parite satanlar yakalandı

Metrolarda parite satanlar yakalandı

Metrolarda parite satanlar yakalandı

Metrolarda parite satanlar yakalandı

Metrolarda parite satanlar yakalandı

Metrolarda parite satanlar yakalandı

Metrolarda parite satanlar yakalandı

Metrolarda parite satanlar yakalandı

Metrolarda parite satanlar yakalandı

Metrolarda parite satanlar yakalandı

Metrolarda parite satanlar yakalandı

Metrolarda parite satanlar yakalandı

Metrolarda parite satanlar yakalandı

Metrolarda parite satanlar yakalandı

Zararlı sokaklarda, sokaklarda bali gibi uyuşturucu madde koklayan çocukların sayısı her geçen gün artıyor.

Türkiye Diyanet Vakfı'nın Yurtdışına Yönelik Hizmetleri

Recep YILDIRIM / Dış İlişkiler Müdürü

Son yıllarda Dünyada başgösteren hızlı değişimler doğrultusunda Türk Cumhuriyetlerinin bağımsızlıklarını kazanmaları, henüz bağımsız olamamış Türk topluluklarının da üzerlerindeki baskıcı rejimden kurtularak, özerk statüleriyle dış dünyaya açılır hale gelmeleri, Vakfımızın önüne acil ve dinamik girişimler talep eden, çok geniş bir hizmet ve sorumluluk alanı açmıştır. Bağımsız olsunlar ya da olmasınlar bütün bu toplulukların ülkemize olan teveccüh ve ihtiyaçları bilinmektedir.

Bu anlayış içerisinde Vakfımız, bu alandaki sorumluluklarının da herkesten önce farkına varan bir hayır kurumu olarak gerekli girişimleri başlatmış olup, oldukça geniş bir alanda, yoğun bir emek ve kaynak sarfederek soydaş ve dindaşlarımıza yönelik olarak dini, sosyal ve kültürel konularda çalışmalarını sürdürmektedir. Denilebilir ki; Vakfımız bugün dünyanın büyük bir bölümünde eserleri, faaliyetleri, kuruluşları ve medeni ilişkileri ile gurur verici bir etkinliğe kavuşan, mevcut hizmet alanları, yönelişleri, öncelikleri itibarıyla sadece Türkiye'ye mahsus kuruluş olmaktan çıkmış tek sivil kuruluşumuzdur. Hiç şüphe yok ki gelinen bu noktada başta Diyanet İşleri Başkanlığı olmak üzere diğer ilgili kurum ve kuruluşlarla koordineli bir şekilde çalışmayı prensip edinmemizin büyük rolü olmuştur.

Türk İslâm dünyasının müşterek hassasiyetlerinin müşterek vicdanının ve müşterek aklının takipçisi olarak hizmetlerine bundan böyle daha da yenilerini katacaktır.

BAZI FAALİYETLERİMİZ

- Azerbaycan Cumhuriyeti'ne muhtelif gıda yardımı (10.000. USD değerinde)
- Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti'ne muhtelif gıda yardımı (25.000. USD değerinde)
- Türkmenistan Cumhuriyeti'ne muhtelif okul eğitim malzemesi (25.000. USD değerinde)
- Türkmenistan'ın Kıpçak Obası ve Kırım'da bazı camilerin inşaatları tamamlanarak ibadete hazır hale getirilmiştir.
- İlgili kuruluşlarla işbirliği yapılmak suretiyle Afganistan'ın Mezar-ı Şerif, Dağıstan'ın Derbent bölgelerinde birer ilahiyat fakültesi ile Dağıstan ve Türkmenistan'da birer imam-hatip lisesi açılması çalışmalarına devam edilmektedir.
- Ülkemizin tanıtımı amacıyla, Romanya, Nahçıvan, Azenbaycan ve Türkmenistan'dan heyetler davet edilerek Vakfımızca ağırlandı.

Türkiye Diyanet Vakfı ÖĞRENCİ YURTLARI'na kayıtlar başladı

Türkiye Diyanet Vakfı'na ait 200 öğrenci kapasiteli Ankara Altındağ Kız Öğrenci Yurdu, 300 öğrenci kapasiteli Bursa Erkek Öğrenci Yurdu, 250 öğrenci kapasiteli Kastamonu Kız Öğrenci Yurdu ve 500 öğrenci kapasiteli Konya Erkek Öğrenci Yurtlarında kayıtlar başlamıştır.

Türkiye Diyanet Vakfı öğrenci yurtları, her türlü modern imkanlara sahip olup, emsali yurtlardan daha iyi hizmet vermesi için gerekli bütün tedbirler alınarak hizmete hazır hale getirilmiştir. Yurtlarımızda kalan öğrencilerin, her bakımdan iyi yetişmeleri, güven içinde olmaları için azami itina gösterilmekte, devamlı olarak öğrenci velileri ve okulları ile irtibat sağlanmaktadır.

* Yurtlarımızda, müstakil mutfağı, yemekhanesi, kantini, reviri, ütü odaları, mescidi, terası, ferah odaları, her kattaki çalışma salonları, ankisörlü telefonları ve kütüphanesiyle ideal bir fiziki ortam mevcut olup, huzur içinde, verimli bir çalışma imkanı bulunmaktadır.

* Yurt ücretlerine barınma ve yemek dahildir. Yurtlarımızda resmi tatiller ile cumartesi-pazar günlerinde (sabah, öğle, akşam) üç öğün, diğer günlerde ise (sabah, akşam) iki öğün yemek çıkmaktadır.

Yurtlarımızın yatakhanelerinden bir görünüm.

Yurtlarımızda öğrencilere her türlü sosyal imkân sağlanmaktadır. Öğrencilerin boş vakitlerini değerlendirebilecekleri imkânlar temin edilmiştir.

Vakfımız Genel Müdürü Mehmet Kervancı, öğrenci yurtlarına sık sık yaptığı ziyaretlerden birisinde öğrencilerle birlikte.

* Yurtlarımızda kalan öğrenciler için ücretsiz Arapça, İngilizce ve Almanca dil kursları düzenlenmektedir.

* Yurtlarımızdan uzak mesafedeki okullara giden öğrenciler için ücretsiz servis araçları tahsis edilmektedir.

* Öğrencilerin her türlü yatak çarşaf ve temizlik malzemeleri yurtlarımız tarafından temin edilmektedir.

* Yurtlarımız kaloriferli olup, her gün sıcak su akmaktadır.

* Yurtlarımız birinci sınıf niteliğinde olup, bulunduğu illerde temizlik, güvenlik ve çalışma imkânıyla Millî Eğitimce teşekkürle ödüllendirilmiştir.

Kayıt Şartları

- * Yurtlarımıza müracaatlar 02 Eylül 1996 tarihinde başlamıştır.
- * Yurtlarımıza üniversitede okuyan ve yurdun bulunduğu belediye sınırları dışında ikamet eden bütün öğrenciler müracaat edebilecektir.

Yurtta kalmak isteyen öğrenciler aşağıda yazılı belgelerle birlikte yurt müdürlüklerine müracaat edeceklerdir.

1. Üniversite öğrencisi olduğuna dair belge.
2. İkametgah ilmuhaberi.
3. Nüfus cüzdanı sureti.
4. Savcılıktan alınacak iyi hal kağıdı.
5. Dispanser raporu.
6. 8 adet fotoğraf
7. 8 adet zarf ve iadeli taahhütü
- 8 adet posta pulu.

Not : Daha geniş bilgi yurt müdürlüklerinden temin edilebilir.

YURTLARIMIZIN ADRES VE TELEFONLARI

Ankara Altındağ Kız Öğrenci Yurdu

Etilik Cad. Ziraat Mah. 15. Sk. No: 21 Dışkapı/ANKARA
Tel: 341 21 30 (4 Hat)

Kastamonu Kız Öğrenci Yurdu

İnönü Mah. Sinanderesi No: 6 KASTAMONU
Tel: 214 23 94 - 212 20 77 Fax: 212 57 45

Konya Erkek Öğrenci Yurdu

Aydınlıkevler Mh. Gültepe Sk. Selçuklu/KONYA
Tel: 245 13 60 - 245 88 21 Fax: 245 13 62

Bursa Erkek Öğrenci Yurdu

İzmir Yolu 15. Km. Uludağ Ünv.
Görükle Kampüsü Yanı Nilüfer/BURSA
Tel: 442 87 30-31 Fax: 442 87 32

Kayseri Kız Öğrenci Yurdu

Deliklitaş Mah. Deliklitaş Cad. No: 91 Melikgazi/KAYSERİ
Tel: 225 32 60 - 225 50 36 Fax: 225 50 35

Yurtlarımızdan birinin yemekhane görünümü.

1996-1997 öğretim yılı yurt ücretleri (Aylık)

- Altındağ Kız Öğrenci Yurdu :
8.000.000. TL.
- Bursa Erkek Öğrenci Yurdu :
6.000.000. TL.
- Konya Erkek Öğrenci Yurdu :
6.000.000. TL.
- Kastamonu Kız Öğrenci Yurdu :
5.000.000. TL.
- Kayseri Kız Öğrenci Yurdu :
5.000.000. TL.

AKSARAY

Aksaray müftülük hizmet binasının temeli düzenlenen bir törenle atıldı. Aksaray B. Bölcek Mahallesi'nde 2854 m2 arsa üzerine yapılacak müftülük binasının temel atma törenine Devlet Bakanı Mehmet Altınsoy, Diyanet İşleri Başkanlığı Hac Dairesi Başkanı Mehmet Zeki Arslan, Aksaray Valisi M. Cahit Kıracı,

Aksaray Milletvekili Sadi Somuncuoğlu, Belediye Başkanı Ahmet Er, Aksaray Garnizon Komutanı Ömer Kalaycı, daire müdürleri, komşu il ve ilçe müftüleri ile kalabalık bir topluluk katıldı.

İstiklal Marşı ve Kur'an-ı Kerim okunmasıyla başlanan törende ilk konuşmayı yapan İl Müftüsü ve Vakfımız Şube Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Yağcı, müftülük hizmet binasının tamamlanmasından sonra, Aksaray'ın manevi havasına büyük bir rahatlık getireceğini

ifade etti. Mehmet Yağcı müftülük binasının önündeki 15 bin m2'lik park alanında da hacıların kayıt işlemlerinin ve uğurlanmalarının yapılacağını belirtti.

Diyanet İşleri Başkanlığı Hac Dairesi Başkanı Mehmet Zeki Arslan da sitenin hayırlı olmasını söyleyerek vatan ve millet sevgisi üzerine bir konuşma yaptı. Daha sonra kürsüye gelen Aksaray Belediye Başkanı Ahmet Er, müftülük sitesi için belediye olarak her türlü yardımı yapacaklarını söyledi. Aksaray Valisi M. Cahit Kıracı da Orta Anadolu'da günden güne gelişen Aksaray için müftülük sitesinin hayırlı olması temennisinde bulundu.

Son konuşmayı yapan Devlet Bakanı Mehmet Altınsoy, müftülük sitesinin devlet-vatandaş işbirliği ile kısa sürede tamamlanarak hizmete gireceğini ve gereken yardımın yapılacağını ifade etti.

Arsayı vakfımıza bağışlayan hayırseverlere, vakfımız tarafından teşekkür belgesi verilmesinden sonra dua ve tekbirlerle kurban kesilerek Devlet Bakanı Mehmet Altınsoy tarafından müftülük sitesinin temeli atıldı.

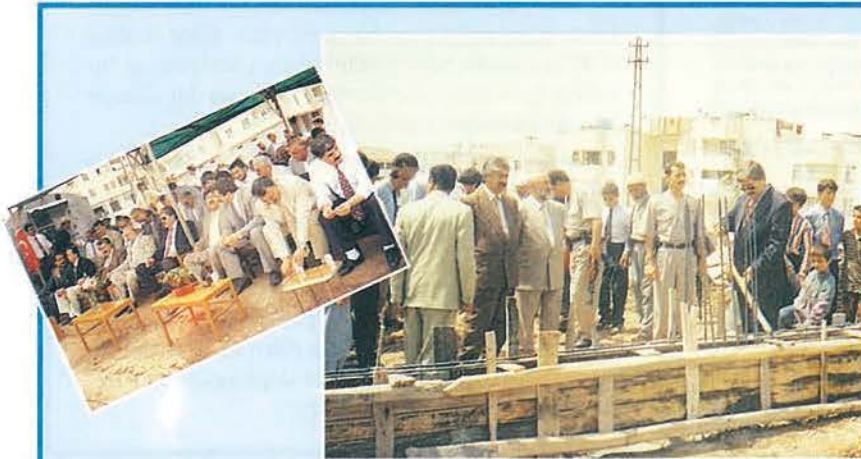
Vakfımız tarafından 6 kat olarak yaptırılacak müftülük sitesinin müstemiilatında, hizmet binaları, cami ve Kur'an kursu bulunmaktadır.

BATMAN

Mülkiyeti vakfımıza ait Batman müftülük sitesinin temeli düzenlenen bir törenle atıldı. Törene Batman Valisi Salih Şarman, Batman milletvekilleri Musa Okçu ve Salih Gök, Batman Belediye Başkanı, daire amirleri ve çok sayıda vatandaş katıldı.

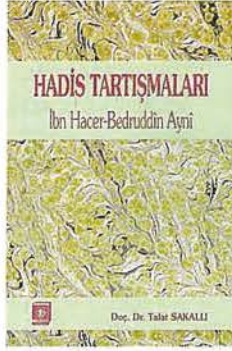
1997 yıl sonunda inşaatı bitirilerek hizmete açılacak müftülük sitesinin müstemiilatında, cami, konferans salonu, kütüphane, Kur'an kursu, yayınevi ve lojmanlar yer alacaktır.

HADİS TARTIŞMALARI

(İbn Hacer-Bedruddin Aynı Arasında)
Doç.Dr. Talat Sakallı,
TDV Yayınları Ankara, Şubat 1996,
146 Sayfa

İslâm kültür ve medeniyeti, fetihlere paralel olarak büyük bir ölçüde parlamış ilk dört, hatta beş asır içinde yazılan kıymetli eserlerle, bütün dünyaya kendisini kabul ettirmiş, kısaca altın çağını yaşamıştı. Yeni ilimler doğmuş, büyük ilim ve fikir adamları yetişmişti.

Fakat ilk dört-beş asır devam eden bu İslami kültür ve medeniyet, aktivitesinin hızını kaybetmiş, belli bir zaman sonra eski kitapların şerh ve talikleri ile, nadiren müstakil eserler yazılır olmuştur.

Bu kitabın konusunu teşkil eden İbn Hacer ve Bedruddin aynı'nin çağları olan IX-XV. asır bu vasfı en bariz şekilde gösteren çağ olmuştur. Bu asırda bir çok önemli şahsiyetler yetişmiş, bu ilim adamlarının bir çoğu, ansiklopedist bir karakter göstererek, her ilim dalında, çoğu şerh niteliğinde olan eserler yazmak suretiyle ilim alemine hizmet etmişlerdir.

Bu kadar geniş bir ilim çevresinde, yazdıkları eserlerle ilim alemine hizmet veren İbn Hacer ve Bedruddin Aynı, ilim meydanında karşı karşıya gelmişler, ilim adına birbirlerini tenkid etmişlerdir.

Bugün bizim klasik ulemeden öğreneceğimiz hem bu konu çerçevesinde hadis ilminin inişaf serüveni hem de tenkid metodu olacaktır. Zira İbn Hacer ve Bedruddin Aynı İslami ilimlere katkılarının yanı sıra bunu da öğretmişlerdir bize. Kuşkusuz muhtaç olduğumuz en büyük erdem birbirimizi anlamamız ve seviyeli tartışmalarla ufkumuzu açabilmemizdir. Kendi ufkunu kendileri açamayanların başkalarından ufuklarını açmalarını beklemeleri kadar bir gaflet olamaz.

KAPALIDAN AÇIĞA

Millî Kültürler ve İnsani Medeniyet
Muhammed Aziz Lahbabi,
Çev: Bahaeddin Yediöldiz,
TDV Yayınları Ankara Ocak 1996,
232 Sayfa

"Kültür" ve "medeniyet" problematiginin, günümüz insanını ve özellikle de Türk aydınını meşgul eden önemli bir mesele olması, ayrıca M. Aziz Lahbabi'nin hem Batı hem de İslam kültürüne derinliğine nüfuzu sayesinde iki pencereden bakarak ele aldığı problemleri fikri açıdan üst seviyede tahlil etmede gösterdiği başarısı ve güçlü üslubu, bu kitabın önemini artıran özelliklerdendir.

Lahbabi'nin geliştirdiği felsefe, İslam şahsiyetçiliği diye tanımlanabilir. Bu düşünce İslam hümanizmasına dayalı bir felsefedir. Lahbabi eserlerinde, Kur'an'dan ve klasik İslam metinlerinden yola çıkarak kişinin özerkliği, şahsi şuur, sorumluluk, benlik duygusu ve vicdan problemlerini sorgulamakta ve tahlil etmektedir. Hümanist bir yaklaşımla diyalogun ve evrenselliğin önemini vurgulayan Lahbabi'nin bu eserinin, Müslüman Türk kültürünün dirilişi yolundaki tahlilli tefekkürlere yeni ufuklar açacağı umulmaktadır.

Lahbabi, çöküş mü yoksa kopukluk mu? isimli denemesinde şu tesbitleri yapıyor:

"Tarihin her anı kazanılmış bilgiyi ve bir de aranan, hedef alınan bilgiyi ihtiva etmektedir. Bu her iki bilgi de ilerleyerek gittikçe artan bir büyüklük elde etmektedirler. Böylece ilim yaşama şansına kavuşur ve kültürler yeni bir hayat kazanırlar. XIV. asır, İslam kültürü için, bu iki bilgi arasındaki kopukluk çağı olmuştur. O zamandan beri, İslam kültürü sadece kazanılmış bilgiyle, ananeye yaşamaktadır. Böyle bir anane içinde, söylenildiği gibi, hiç kimsenin gerçekten düşünmediğini herkes kabul eder. O halde, kelimenin gerçek anlamıyla, bir kopukluk sözkonusudur: Tekamül içindeki gecikmeler ve yavaşlık köklü bir "gerileme", toptan ve kesin bir durgunluk değildir."

Prof.Dr. Bahaeddin Yediöldiz'in Türkçesinden önemli bir kültür kitabı Türk okuruna takdim ediliyor.

Kültür - Sanat

Mehmet ERDOĞAN

Müslüman Kimliği

Müslüman kimliği İslâm'ı "tercih" etmiş her insanın kazandığı bir kimliktir. Buradaki tercih esprisi giydirilmiş, dayatılmış, tevarüs edilmiş bir niteliği değil, bizzat iradeyle seçilmiş bir niteliği temsil eder. İnsan-tabiat-Tanrı ilişkilerinde şuurlu bir duruşu, şuurlu bir tavır; barışıklığı ifade eder. Kuşkusuz böylesi bir ilişkiler ağında barış, uyum ve dinginlik esastır. Bu nedenle Müslüman kimliği, temel nitelikleriyle diğer ideolojik kimliklerden ayrılır.

Hayata, olaylara bakış bir dünya görüşü sahibi olmayı gerektirir. Bu da, ya mevcut bir dünya görüşünü benimsemekle, ona tabi olmakla ya da tarihî ve ferdî tecrübeleri sentezleyerek bizzat şahsî çabayla elde edilir. Mevcut bir dünya görüşünü benimsemek insana bir kolaylık, hatta bir kolaycılık sağlar. Hazır bir kültürel zemin vardır, onu algılamaya çalışırsanız; bir yerden alır bir yere koyar tavrınızı belirlersiniz.

Diğer taraftan insanlığın birikmiş tecrübeleriyle kendi ferdî tecrübelerinizi birlikte değerlendirerek bir sonuca ulaşırsınız ki, oldukça zor bir iştir bu. Hariç tecrübelerle dahili tecrübeleri, yani derunî oluşumlarla evrensel olguları katararak bir tavır ortaya koymak şuur ve donanım sahibi olmayı gerektirir.

Bir taraftan beşerî hayat, ötü taraftan ilâhî esaslar; bir taraftan tarihî insanlık tecrübeleri, diğer taraftan ferdî tecrübeleriniz. Bütün bunları sentezleyip bir dünya görüşünü tahvil etmek zor ama Müslüman kimliğinin muhtevasının bir gereği.

Müslüman kimliğinin kolay kazanılabilecek bir kimlik olmadığı, bir şuurlanma, bir bilgilenme sürecine bağlı olduğu bilinen ama az itibar edilen bir gerçek.

Müslüman kimliğini reel mantığı içinde kazanmak bilgiyi şuur, şuur hayata geçirmekle mümkündür. Yoksa şahsiyet kazanamamış, iz süren üçüncü sınıf insanlar olarak kalmak bir kader değil kendi iradesizliğimizin bir sonucu olmuş olur.

KONYA

Haciveyiszâde Camii

MİMARÎ ÖZELLİKLERİ

"Konya Belediyesi'nce sembolik bir fiyatla arsası tahsis edilen caminin temeli 3 Kasım 1986 tarihinde atılmıştır. İnşaatı Vakfımız Konya şubesinde yürütülen cami 1995 yılında muhteşem bir törenle ibadete açılmıştır. Mimari kütle olarak Osmanlı Camii Mimarisi geleneğine sadık kalınarak inşa edilmiş olup, içten içe 1220 m²'dir. Mahvel ile birlikte 1860 m²'lik kapalı mekanda 5000, dış balkonlar ve bahçe ile birlikte 8000 kişi namaz kılabilirlerdir.

3'er şerefelik iki minarenin zemin alem yüksekliği 72 metredir.

Ana kubbe 13.50 metre çapında olup, 150 cm. çapında 4 adet fil ayağı üzerine oturmakta ve yüksekliği 32 metredir.

Giriş basamaklarının alttan ısıtılması ve iç duvar kaplamalarının traverten ile kaplanması, dış bahçedeki yeşilin camiye yaklaşımı, seslendirmedeki özel çabalarla elde edilen dengeli ses dağılımıyla bundan sonra inşaa edilecek camiler için emsal olacak bir özellik arz etmektedir.

Çeşitli ebatlarda 84 adet avize bulunmaktadır.

Camii ve külliyeinin toplam kubbesine 115 ton kurşun harcanmıştır.

İçerde, ana kubbe altında, camiye tümüyle sarmalayan mermer üzerine Altan Varak kaplanan yazıda "Mülk Süresi" (Tebareke) yazılıdır.

Camide ahşap ve müzeyyen olmak üzere 248 adet pencere mevcuttur.

Kadın ve erkek tuvaletleri yer altına alınarak camiye ait yeşil alan büyütülmüştür.

Yeni Deterjanınız İle Üstün Temizlik

Okullar, Hastaneler, Yurtlar, Bürolar, Lokantalar

her eve, her işyerine

Temizlik malzemesi üretiminde teknoloji, bilgi ve tecrübe birikimi ile oluşturulan kaliteli ürünleri ile, tüm alanlarda temizlik ve hijyen sorunlarını çözebilen,

Sağlık Bakanlığı onaylı geniş ürün yelpazesi ile

Pürtem;

Okullar, Hastaneler, Yurtlar, Bürolar, Lokantalara;

Her eve, her işyerine

ekonomik kaliteli temizliği sunuyor.

SİZ DE TEST EDİN.

TEMSAŞ A.Ş.
bir Türkiye Diyanet Vakfı kuruluşudur.

Pürtem

TEMİZLİK ÜRÜNLERİ

"Temizliğin Yeni Adı"

Üretim :

Temsaş Temizlik Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Genel Müdürlük :

İzmetpaşa Mah., Yeniol Cad. No: 14/4 Şişli / İSTANBUL

Tel. : (0.212) 225 92 59 - 60 • Fax : (0.212) 224 15 01

Fabrika :

Osman Yılmaz Mahallesi Küçük Ahmet Kuyusu Mevkii

Tel.&Fax : (0.262) 641 43 28 • GEBZE

Ankara Bölge :

Macun Mh. Anadolu Bulvarı Gimat İşhanı 27/R

Tel. & Fax : (0.312) 397 27 37 • Gimat - ANKARA

İstanbul Bölge :

Ahmet Yesevi Cad., Hürriyet Mah. Akpınar Sk. No: 2

Tel. & Fax : (0.212) 654 85 72 • Yenibosna/İSTANBUL